

ORIMATTILAN KAUPUNKI TALOUSARVIO 2024 Taloussuunnitelma 2024-2026

Kaupunginjohtajan esitys
2.11.2023

ORIMATTILA
Elämää oosta aahan

Sisällys

Kaupunginjohtajan katsaus.....	3
Orimattilan strategia	4
Orimattilan strategian kirkastus 2021–2025.....	6
Taloudelliset lähtökohdat	12
Kansantalouden tilanne.....	12
Orimattilan toimintaympäristö	17
Rahoitusosa	22
Riskienhallinta ja sisäinen valvonta	25
Kaupunkikonsernin vuoden 2024 taktiset tavoitteet	26
Käyttötalous.....	27
Tuloslaskelma.....	29
Vuoden 2024 talousarvion määrärahat	30
Konsernihallinnon toimiala	31
Hyvinvointitoimiala.....	37
Sivistystoimiala	42
Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala.....	50
Investoinnit	59
Rahoituslaskelma	60
Orimattilan Asunnot Oy	61
Orimattilan Lämpö Oy	63
Orimattilan Vesi Oy	64

Kaupunginjohtajan katsaus

Maailmantalouden näkymät näyttävät syksyllä 2023 hyvin epävarmoilta. Koronakriisi on väistynyt, mutta Venäjän helmikuussa 2022 käynnistämä hyökkäyssota Ukrainaan on aiheuttanut jännitteitä erityisesti Euroopan ja Venäjän välille. Venäjän aloittaman hyökkäyssodan vaikutukset ovat maailmanlaajuiset, mutta vakavimmat vaikutukset kohdistuvat Eurooppaan. Sota on johtanut energian hinnan ennustamisen heikkenemiseen Euroopassa.

Välillinen merkitys ruuan, tavaroiden, tarvikkeiden ja palveluiden hintojen nousuun on ollut merkittävä. Inflaatio on yli 5 prosenttia. Korkea inflaatio on laskenut kuluttajien luottamusta merkittävästi. Tutkimuslaitokset arvioivat, että bruttokansantuotteen kasvu hidastuu ja kääntyy negatiiviseksi. Näin ollen tulevaa kehitystä on vaikea ennustaa. On selvää, että julkisen sektorin kestävyysvaje odottaa korjaavia toimenpiteitä. Tilannetta pahentaa työmarkkinoiden yhtäaikaisten kohtaanto-ongelma ja kasvava työttömyys. Rakennusteollisuuden näkymät ovat heikot ja työvoimapula syvenee sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Tässä hetkessä on syytä avata kaupunkimme taloudellinen tilanne, joka vaatii meiltä kaikilta yhteistä ponnistelua ja päättäväisyyttä. Meillä on edessämme haasteita, mutta myös mahdollisuuksia. Ilman sopeutustoimia kaupungin vuoden 2024 talousarvio olisi alijäämäinen hieman alle 4 miljoonaa euroa. Kiitos valiokuntien tekemien leikkausten, olemme onnistuneet pienentämään alijäämää 2,8 miljoonaan euroon. Jo tämä on merkittävä saavutus, mutta tiedostamme, että vielä on tehtävä lisää töitä taloutemme tasapainottamiseksi.

Kokonaisuuden kannalta on tärkeää ymmärtää, että kaupungin taloudelliset haasteet eivät ole omasta toiminnasta johtuvia, vaan merkittäviltä osin seurausta ulkoisista tekijöistä. Alijäämä johtuu pääasiassa merkittävistä valtionosuusleikkauksista, jotka kohdistuvat kaupunkiimme ja joiden suuruus on 2,4 miljoonaa euroa. Samanaikaisesti valtakunnallisesti sovitut palkkaratkaisut nostavat kaupungin henkilöstömenoja 1,26 miljoonalla eurolla. Emme voi vaikuttaa valtionosuusleikkauksiin tai valtakunnallisiin palkkaratkaisuihin, mutta voimme vaikuttaa siihen, miten reagoimme näihin haasteisiin ja miten suojellemme kaupunkimme taloutta.

Kaupungin strategian mukaisesti olemme päättäneet kääntää Orimattilan suunnan. Tämä tarkoittaa, että meidän on palautettava kaupungin talous ylijäämäiseksi viimeistään vuonna 2026. Tämä tavoite ohjaa päätöksiämme talousarvion ja suunnitelmavuosien suhteen. Tilanne vaatii ponnisteluja ja yhteistyötä kaikilta osapuolilta. Tulemme tarkastelemaan kaikkia toimintojamme ja pyrimme varmistamaan, että ne ovat tehokkaita ja tuottavat parhaan mahdollisen tuloksen kaupunkilaisille.

Talouden suunnan kääntäminen ei saa tapahtua vain leikkaamalla asukkaiden palveluita tai laskemalla niiden laatua sekä korottamalla perittäviä veroja. Meidän on panostettava tulevaisuuteen kehittämällä palveluverkkoa. Vaikeassakin taloudellisessa tilanteessa meidän on tehtävä kaikkemme varmistaaksemme, että kaupunki säilyy houkuttelevana paikkana asua ja työskennellä. Meidän on investoitava laatuun ja turvattava lapsille tulevaisuus ylläpitämällä riittävä henkilöstömitoitus varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Laadukkaat peruspalvelut houkuttelevat asukkaita, yrityksiä ja investointeja.

Toivon, että edessä olevat talouden tasapainottamistoimet päätetään yhtenä kokonaisuutena, jotta sopeutusohjelmaa voidaan johtaa määrätietoisesti. Tärkeää on myös viestiä kaupunkilaisille ja kaupungin henkilökunnalle tulevista toimenpiteistä mahdollisimman varhain ja avoimesti.

Edessämme on vaikeita päätöksiä, mutta teemme kaikkemme kaupungin talouden tervehtyttämiseksi ja tulevaisuuden turvaamiseksi. Tarvitsemme kaikkien yhteistyötä ja tukea tässä prosessissa. Olen vakuuttunut siitä, että yhdessä voimme saavuttaa tavoitteemme. Yhdessä voimme tehdä kaupungistamme vielä vahvemman ja kestävämmän tulevaisuutta varten.

Orimattilassa 2.11.2023

Kalle Larsson

kaupunginjohtaja

Orimattilan strategia

Perustamisvuosi 1865

Pinta-ala 824 km²

- maa-alueita 785 km²

- vesialueita 29 km²

Asukasluku 15 711 (31.8.2023)

Asuntoja 8 680 (2022)

Työlliset 6 411 (2021)

Työpaikat 4 603 (2021)

**Asuinkunnassaan työssäkäyvät
2 875 (2021)**

**Asuinkuntansa ulkopuolella työssäkäyvät 3
536 (2021)**

Alueelle pendelöivät 1 728 (2021)

Työpaikkaomavaraisuus 71,8 % (2021)

Tuloveroprosentti 8,70 %

**Emokaupungin lainat 4 800 eur / asukas
(ennuste 2024)**

Vuosikate 333 eur / asukas (ennuste 2024)

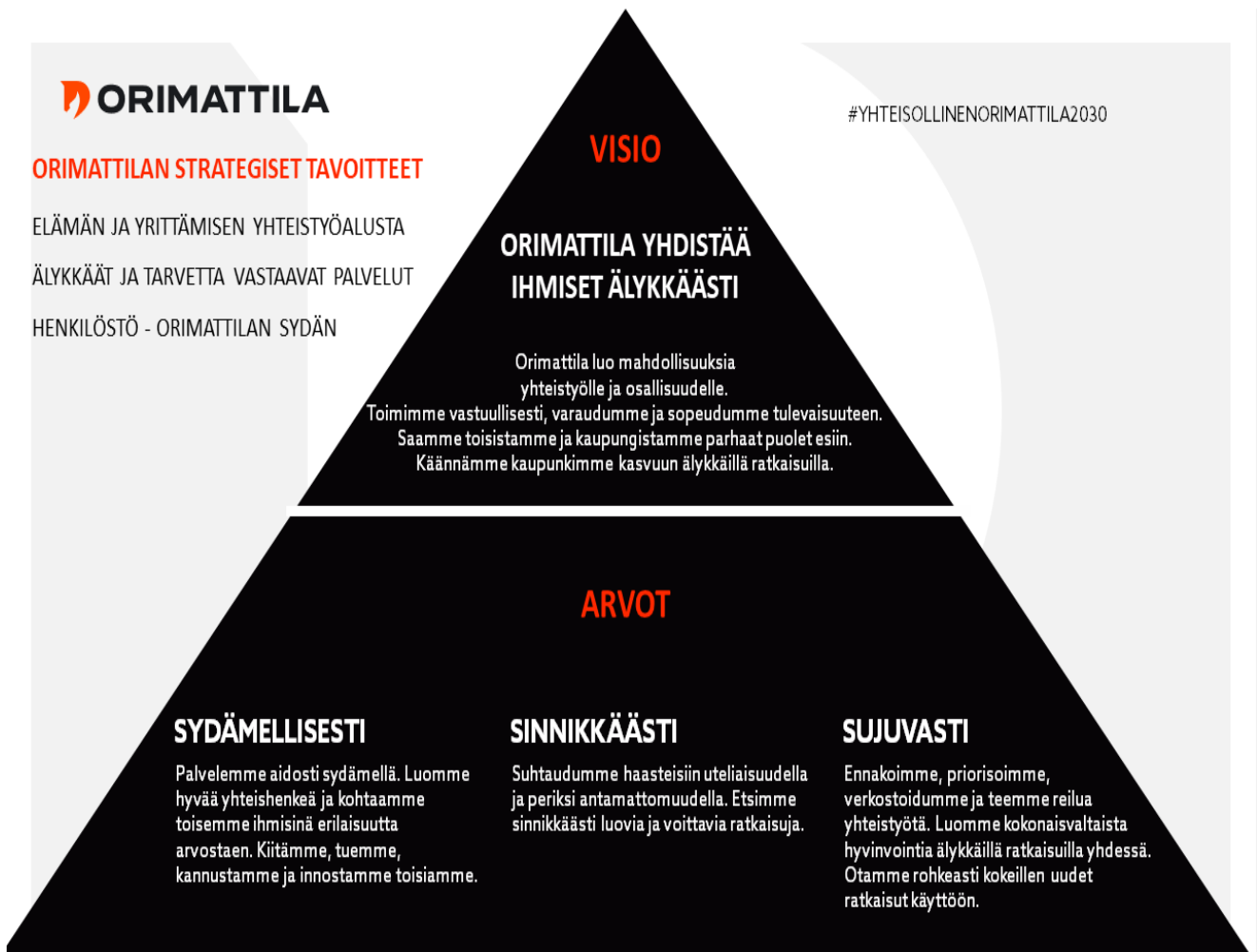
**Taloudellinen huoltosuhde 146,6 (työttömien
ja työvoiman ulkopuolella olevia 100 työllistä
kohden, vuonna 2021)**

**Väestöllinen huoltosuhde 72,8 (alle 15-
vuotiaita ja 65 vuotta täyttäneitä 100 työkäistä
kohden, vuonna 2021)**

**Emokaupungin henkilöstö 582 henkilöä
(lokakuu 2023)**

Orimattilan strategian kirkastus 2021-2025

ORIMATTILA**ELÄMÄN JA YRITTÄMISEN YHTEISTYÖALUSTA**

Kaupunkimme luo alustan yhteisöllisyydelle ja yhteistyölle, joka saa jokaisen antamaan parastaan ja onnistumaan. Vaalimme luontoa vastuullisilla valinnoilla ja olemalla hiilineutraali kaupunki. Meillä on vahva imago aitona ja ainutlaatuisena kaupunkina. Olemme ylpeitä kaupungistamme ja orimattilaisuudestamme.

Maanhankintamme ja kaavoituksemme on ennakoivaa ja tavoitteellista. Tonttimarkkinointimme herättää mielenkiintoa ja johtaa tonttien myyntiin. Keskitymme Pasinan, Pennalan ja keskustan kasvun vauhdittamiseen. Lisäksi kaupunki edistää seudullisesti merkittävän elinkeinoalueen kehittämistä Tuuliharjaan ja vahvistaa Hennan asuntoalueen vetovoimaa erillisellä kehittämisohjelmalla. Maantieteellinen sijaintimme pääkaupunkiseudun ja vetovoimaisen Lahden välissä, ja erittäin hyvien liikenneyhteyksien keskellä, antaa meille aitiopaikan tavoitella kasvua. Kaupungin omistajapolitiikka on aktiivista ja tavoitteellista varmistaen kaupungin kannalta parhaat mahdolliset ratkaisut.

ASUKKAAT

Asukkaamme viihtyvät turvallisessa kaupungissamme. Tarjoamme osallistumisen, yhteistyön ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Tuemme asukkaidemme kansalaistoimintaa.

YRITYKSET JA YHTEISÖT

Teemme yhteistyötä yhdistysten, järjestöjen, säätiöiden ja osuuskuntien kanssa esimerkiksi palvelujen tuottamisessa. Kuuntelemme yrityksiämme ja teemme systemaattista yhteistyötä hyvän yrittämisen mahdollisuuksien parantamiseksi. Olemme tunnettuja yrittäjystävällisyydestä ja uusille yrityksille kiinnostava paikka.

HENKILÖSTÖ

Tutkimme, tuotamme tietoa ja opimme yhdessä. Tuemme ja mahdollistamme yhteistyötä eri sektoreiden ja sidosryhmien välillä.

ORIMATTILA**ÄLYKKÄÄT JA TARVETTA VASTAAVAT PALVELUT**

Luomme hyvinvointia vastuullisilla, kustannustehokkailla ja laadukkailla palveluilla. Huomioimme palvelujen suunnittelussa olemassa olevat ja tulevat tarpeet. Sidosryhmiemme kanssa yhdessä suunnitellut palvelut ovat selkeästi kuvattuja ja viestittyjä sekä saavutettavissa. Hyödynnämme kehittämisessä ja palveluissa teknologiaa yksilölliset tarpeet huomioiden. Kehitämme palveluitamme ennakoivasti kerätyn datan, palautteen, ideoiden ja kokeilujen avulla.

ASUKKAAT

Asukkaamme saavat toimivia ja tarvetta vastaavia palveluja. Kaupunkimme tarjoaa verrattain monipuolisia kulttuuri- ja liikuntapalveluita. Lasten ja nuorten kanssa yhdessä kokeilemalla tuotetut lähiliikuntapalvelukonseptit ovat innostavia ja lisäävät lasten ja nuorten liikuntaa ja hyvinvointia.

YRITYKSET JA YHTEISÖT

Sidosryhmämme tukevat palvelujen tuottamista omalla toiminnallaan. Yritykset osaavat hyödyntää kaupungin yrityksille tarjoamia palveluita.

HENKILÖSTÖ

Palvelemme asukkaitamme, yrityksiämme ja muita sidosryhmiämme yksilöllisesti, tasapuolisesti ja sydämellisesti.

ORIMATTILA**HENKILÖSTÖ - ORIMATTILAN SYDÄN**

Henkilöstömme on hyvinvoiva sekä sitoutunut kehittämiseen ja yhteisiin tavoitteisiin. Valmentava johtaminen mahdollistaa jokaisen työntekijän kasvun ja työssä onnistumisen. Osaamisen jatkuva kehittäminen on meidän kaikkien yhteinen asia. Esihenkilöt varmistavat henkilöstömme osaamisen ja ennakoivat myös tulevan osaamistarpeen. Hyödynämme älykkäitä ratkaisuja oppimisessa. Sisäiset uramahdollisuudet, työsuhte-edut, työn ja vapaa-ajan suhde sekä työergonomia vahvistavat henkilöstömme hyvinvointia ja sitoutumista. Palkkauksemme kannustaa tuloksellisuuteen.

Tarjoamme henkilöstöllemme merkityksellistä työtä ja hyvinvoivan työyhteisön. Henkilöstömme viestii kuntatyöstä myönteisesti. Myönteinen työnantajakuva edistää sitoutumista ja rekrytointia. Työntekijäkokemus perustuu tutkitusti hyvään työilmapiiriin, toimiviin rakenteisiin ja johtamiseen.

Selkeä ja laadukas viestintä on meille tapa tehdä työtä ja osa vuorovaikutusta. Viestintämme on suunnitelmallista, ennakoivaa ja osa jokaisen työtä. Sisällöltään laadukas ja oikea-aikainen viestintämme ennaltaehkäisee ongelmia ja edistää parempia ratkaisuja.

ASUKKAAT, YRITYKSET JA YHTEISÖT

Henkilöstömme hahmottaa ja ymmärtää ihmislähtöisen palvelun tuottamisen merkityksen omassa työssään ja kaupungin menestykselle. Henkilöstöllämme on osaamista yhteisöllisyyttä ja yhteistä tekemistä edistävien lähestymistapojen, työmenetelmien ja työkalujen käyttämiseen.

HENKILÖSTÖ

Olemme hyviä työkavereita toisillemme. Luomme hyvää yhteishenkeä ja kohtaamme toisemme ihmisinä erilaisuutta arvostaen. Kiitämme, tuemme, kannustamme ja innostamme toisiamme.

Strategian toteuttaminen ja seuranta

Kaupungin strategia sisältää kolme strategista tavoitetta, jotka ovat luonteeltaan yli valtuustokauden ulottuvia sekä useamman toimialan vastuulla olevia. Kaupunginvaltuusto seuraa strategisten tavoitteiden toteutumista talousarvioiden ja tilinpäätösten yhteydessä. Seurannan raportoinnista vastaa kaupunginhallitus yhdessä kaupunginjohtajan kanssa. Tarkastuslautakunta arvioi strategisten tavoitteiden toteutumista arviointikertomuksessaan.

Strategiset tavoitteet toteutuvat toimialojen taktisten tavoitteiden kautta, jotka ovat luonteeltaan maksimissaan kahden talousarviovuoden kestoisia. Valiokunnat, kaupunginhallitus ja kaupungin johtoryhmä seuraavat taktisten tavoitteiden toteutumista osavuositarkastuksien yhteydessä. Seurannan raportoinnista vastaa valiokunnat yhdessä kaupunginjohtoryhmän ja toimialajohtajan kanssa.

Taktiset tavoitteet toteutuvat palvelualueiden operatiivisten tavoitteiden kautta, jotka ovat luonteeltaan maksimissaan talousarviovuoden kestoisia. Toimialojen johtoryhmät ja valiokunnat seuraavat operatiivisten tavoitteiden toteutumista valiokuntien kokouksissa. Seurannan raportoinnista vastaa palvelualuejohtaja yhdessä toimialajohtajan kanssa.

Kaupungin kehittämisestä**Henkilöstö**

Kaupungin palvelut tuotetaan osaavan henkilökunnan työpanoksella nyt ja tulevaisuudessa. Toimintaympäristön ollessa jatkuvan muutoksen alla panostukset henkilöstön osaamiseen, työssä onnistumiseen, hyvinvointiin ja oman työnsä kehittämiseen tulee olla kaupungin strateginen toimintatapa. Vahvistamalla edelleen sisäistä viestintää, aktiivista yhteistyötä työnantajan ja pääsopijajärjestöjen kanssa, resurssimalla työkykyjohtamiseen, koulutukseen,

kehittämiseen ja työhyvinvointiin, luomme työnantajana entistä vahvemman pohjan tuottaa palveluja kaupunkilaisille ja sidosryhmille.

Yrittäjyys, yritystoiminnan edistäminen ja yritystontit

Yrittäjyys luo elinvoimaa. Yritystoiminnan edellytysten huomioiminen kannustaa toimeliaisuuteen sekä parantaa yritysten ja kaupungin välistä yhteistyötä. Orimattilan kaupunki on asettanut tavoitteekseen olla maakunnan TOP3:ssa seuraavassa Suomen Yrittäjien toteuttamassa Kuntabarometri-kyselyssä. Tämä tavoite edellyttää yritysystävällisyyden lisäämistä ja toiminnan jatkuvaa kehittämistä kuudella eri osa-alueella:

- 1) Päätöksenteon yrityslähtöisyys
- 2) Kaupungin hankintapolitiikka
- 3) Yrityspalvelut ja yritys yhteistyö
- 4) Elinkeino- ja ympäristöpolitiikan asema kaupungissa
- 5) Infrastruktuuri ml. tonttipolitiikka
- 6) Koulutus ja osaaminen

Päätöksenteon yritys lähtöisyyttä edistetään mm. ottamalla käyttöön yritys vaikutusten arviointi osana laajempaa ennakkovaikutusten arviointia. Tavoitteena on löytää riittävän yksinkertainen, mutta tehokas toimintamalli, jolla yritys vaikutuksia arvioidaan jo päätöksenteon valmistelussa.

Kaupungin hankintapolitiikassa oleellista on, että hankintaosaamista kehitetään ja hankinnoista tiedotetaan riittävän ajoissa. Hankintakalenteri päivitetään ja julkaistaan Orimattilan kaupungin verkkosivuilla kvartaaleittain. Syyskuussa 2022 ensimmäisen kerran julkaistu ostolaskudata tekee hankinnat läpinäkyvämmäksi. Hankinnoista järjestetään säännöllisesti markkinavuoropuhelua. Hankintoja ohjaa hankintalaki sekä kaupungin hankintaohje.

Yritys yhteistyö on tiivistä, yrityksissä vierailaan ja palautetta kerätään viikoittain. Kaikille yrittäjille avoimet Yrittäjien aamukahvit järjestetään kuukausittain ja yrittäjälounas kolme kertaa vuodessa. Yhteistyötä tehdään myös paikallisen yrittäjäjärjestön eli Orimattilan Yrittäjät ry:n kanssa. Syksyllä järjestetään päättäjien, viranhaltijoiden ja yrittäjien yhteinen Valtuusto koolle -keskustelutilaisuus. Keväällä puolestaan kokoontuu Yrittäjien hallitus ja kaupunginhallitus sekä johtavat viranhaltijat yhdessä. Myös Päijät-Hämeen Yrittäjien kanssa pidetään yhteyttä.

Yrityspalvelut on merkittävä osa yritysmyönteisen kaupungin käytännön toimenpiteitä. Orimattilassa yrityspalvelut toteutetaan pääasiassa ostopalveluna Lahden Seudun Kehitys Oy LADEC:n toimesta. LADEC ylläpitää palvelu- ja yritys hakemistoa, auttaa olemassa olevia yrityksiä kehittymään ja kasvamaan tarjoamalla maksutonta neuvontaa sekä asiantuntijapalvelua. Lisäksi LADEC houkuttelee uusia yrityksiä koti- ja ulkomailta sijoittumaan koko Lahden seudulle LADEC:n palveluja markkinoidaan yrityksille kaupungin tarjoamina palveluina.

Elinkeino- ja ympäristöpolitiikan asemaa kunnassa määrittelevät monet asiat: joustava, nopea ja yrittämistä arvostava päätöksenteko, yritys vaikutuksien arviointi, riittävä ja ennakoitu maanhankinta, sekä rakennus- ja ympäristölupien jouheva ja ennakoitava käsittely. Elinkeino- ja ympäristöpolitiikan näkökulmasta on tärkeää huolehtia siitä, että maan, lupien ja liittymien hinnat pidetään kilpailukykyisinä, sekä siitä että toimijoille on tontteja saatavilla ja niitä markkinoidaan aktiivisesti.

Infrastruktuurin osalta keskeistä on kaavoituksessa, miten se huomioi yritysten tarpeet. Uusien yritysten sijoittumista edistetään hakemalla ratkaisuja yritysten toimitilarapeisiin mm. kumppanuuksien ja toimitilakartoitusten kautta. Kehitetään keskustan, Pennalan ja Hennan alueita talousarvion puitteissa kaupunkistrategian mukaisesti. Tehdään koulutuksen osalta yhteistyötä paikallisten oppilaitosten ja esimerkiksi Koulutuskeskus Salpauksen kanssa.

Yhteistyössä työllisyys palvelujen, alueen yritysten ja oppilaitosten kanssa järjestetään helmikuussa 2024 rekrymessut Orimattila Areenalla.

Valmiiksi kaavoitettuja yritystontteja Orimattilalla on Pennalan alueella yhteensä noin 17 hehtaaria. Tästä 3,9 hehtaaria on esirakennettu ja 1,5 hehtaaria on tarkoitettu pienteollisuuden tarpeisiin. Erityisesti pienteollisuuteen tarkoitettua tonttivarantoa ei ole riittävästi. Tarpeeseen pyritään kuitenkin vastaamaan toteuttamalla vuonna 2022 hyväksytyä maanhankintasuunnitelmaa. Päästäksemme tavoitteisiin päätöksenteossa tulee mahdollistaa myös nopeat ja ennakoimattomat maa-alueiden hankinnat.

Fazer-makeistehtaan todennäköinen sijoittuminen Lahteen vaikuttaa liiketoimintamahdollisuuksiin merkittävästi myös Orimattilan alueella. Luonnollisen kysynnän lisäksi kasvuun tulee tästä syystä varautua riittävällä ja ennakoivalla maanhankinnalla sekä tonttien kaavoittamisella siten, että kaupungilla on tarjota eri toimialojen tarpeisiin soveltuvia eri kokoisia yritystontteja.

Logistisen sijainnin, ratkaisuhakuisen ja ketterän palvelun sekä kaupungin omistuksessa olevien valmiiden yritystonttien lisäksi kaupunki voi markkinoida myös kumppanuuskaava-aluetta sekä yksityisessä omistuksessa olevia maa-alueita. Näiden lisäksi voidaan tarjota kumppanuuksia kehittämällä räätälöityjä kokonaisratkaisuja, jotta esimerkiksi Pennalan alueelle saadaan lisää uusia toimijoita.

Kolmannen sektorin tukeminen

Orimattilan sivistysvaliokunta myöntää avustuksia orimattilalaisille yhdistyksille nuoriso- ja kulttuuritoimintaan sekä nuorten toimintaryhmille nuorisotoimintaan.

Orimattilan hyvinvointivaliokunta myöntää liikuntatoiminnan avustukset. Avustukset jaetaan kerran vuodessa toiminta- ja olosuhdeavustuksina Orimattilan liikuntayhdistyksille niiden toimintaan. Lisäksi myönnetään kansalaistoiminnan kevytrahaa, joka on kertaluontoinen avustus, jota myönnetään määrärahan puitteissa läpi vuoden.

Konsernihallinnon toimialan avustuksia myönnetään konsernitoimialan piiriin kuuluvien yhdistysten tukemiseen, mm. työllisyyttä tukeville yhdistyksille. Avustuksia voidaan myöntää myös tapahtumiin tai hankkeisiin, jotka tukevat kaupungin strategiaa ja ovat omiaan parantamaan Orimattilan kaupunkibrändiä.

Kaupungin nykykäytäntö on moniportainen, eikä varmista avustusten myöntämisen osalta läpinäkyvyyttä ja hakijoiden tasapuolista kohtelua. Kaupunginvaltuuston tulee uudistaa avustusten myöntämisen periaatteet vuonna 2024.

Taloudelliset lähtökohdat Kansantalouden tilanne

Talouden suhdannekehitys

Valtiovarainministeriön syksyllä 2023 julkaisemassa taloudellisessa katsauksessa todetaan, että talouskasvu oli Suomessa alkuvuonna yllättävän hyvä palveluiden kasvun ansiosta. Teollisuuden tilanne on kuitenkin selvästi heikompi ja rakentaminen on syvässä laskussa. Loppuvuonna korkojen ja hintojen nousun vaikutus on talouteen edelleen negatiivinen ja tuotanto vähenee. Koko vuoden tasolla Suomen bruttokansantuote (BKT) ei kasva tänä vuonna, vaan pysyy viime vuoden tasolla.

Kysynnän odotetaan kuitenkin piristyvän niin Suomessa kuin maailmantaloudessa ensi vuonna, kun korkojen nousu pysähtyy, hintojen nousu hidastuu alle palkankorotusten, ja kotitalouksien ostovoima kääntyy kasvuun. Investointinäkömät ovat valoisat, vaikka tänä ja ensi vuonna asuntorakentaminen väheneekin rajusti. Energiasiirtymään liittyviä investointisuunnitelmia on ennätyskellisen paljon. Tuotannon kasvu nopeutuukin ja vuonna 2024 BKT kasvaa 1,2 prosenttia ja 1,8 prosenttia vuonna 2025. Talouskasvua heikentää kuitenkin edelleen rakentamisen heikko tilanne. Investointinäkömät ovat kuitenkin muuten valoisat, erityisesti tuulivoimainvestointisuunnitelmia on erittäin paljon. Vuonna 2025 BKT:n kasvu nopeutuu, kun kulutuksen kasvu lisäksi investoinnit lisäävät kotimaista kysyntää.

Valtiovarainministeriön ennusteeseen liittyy monia riskejä. Asuntorakentamisen lasku voi olla suurempi kuin ennusteessa on otettu huomioon. Pelkällä investointien vähenemisellä on kohtuullisen rajallinen vaikutus koko talouden kasvuun, mutta rakentamisen aiheuttamaa kuoppaa syventäisi, jos rakennus- ja kiinteistöyhtiöitä ajautuisi laajamittaisesti pahoihin taloudellisiin ongelmiin. Jos hintojen nousu jatkuu odotettua pidempään ja korkoja nostetaan ennustettua enemmän, on sillä negatiivinen vaikutus asuntomarkkinoihin ja -rakentamiseen ja lisäksi myös kotitalouksien kulutuksen lasku olisi ennustettua pidempi.

	2021	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
	mrd. euroa	määrän muutos, prosenttia					
Bruttokansantuote markkinahintaan	251	-2,4	3,2	1,6	0,0	1,2	1,8
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	99	-6,2	6,0	8,3	-3,8	3,6	4,3
Kokonaistarjonta	350	-3,4	3,9	3,5	-1,2	1,9	2,5
Tavaroiden ja palvelujen vienti	99	-7,8	5,8	3,5	-0,8	4,1	3,8
Kulutus	190	-2,3	3,6	1,4	0,4	0,7	1,3
yksityinen	128	-3,8	3,5	1,7	-0,2	1,0	1,8
julkisen	62	1,2	3,9	0,8	1,8	-0,1	0,4
Investoinnit	59	-1,0	1,0	3,2	-3,1	2,1	4,4
yksityiset	49	-3,3	4,3	3,6	-3,6	1,1	2,3
julkiset	10	9,3	-11,8	1,3	-0,5	7,2	13,7
Kokonaiskysyntä	349	-3,4	3,7	3,3	-1,2	1,9	2,5
kotimainen kysyntä	250	-1,7	3,0	3,2	-1,4	1,0	2,0

Lähde: VM

Kuluttajahintojen nousu on selvästi hidastunut viime vuoden lopun huipusta. Erityisesti inflaatiota on hidastanut energian hinnan lasku, mutta hintojen nousu on hidastunut myös muuten. Alkuvuonna inflaatiota on pitänyt yllä palvelut ja ruuan hinta sekä asuntoluottojen korot. Inflaation hidastuminen jatkuu myös loppuvuonna, mikä kohentaa kotitalouksien ostovoimaa.

Kotitalouksien ostovoimaa parantaa myös palkkojen ja sosiaalietuuksien, kuten eläkkeiden, totuttua nopeampi nousu erityisesti tänä vuonna. Kotitalouksien tulojen kasvua hillitsee vuosina 2024 ja 2025 sosiaalietuuksien leikkaukset. Ostovoima kuitenkin kohenee ja kääntää yksityisen kulutuksen kasvuun ensi vuonna.

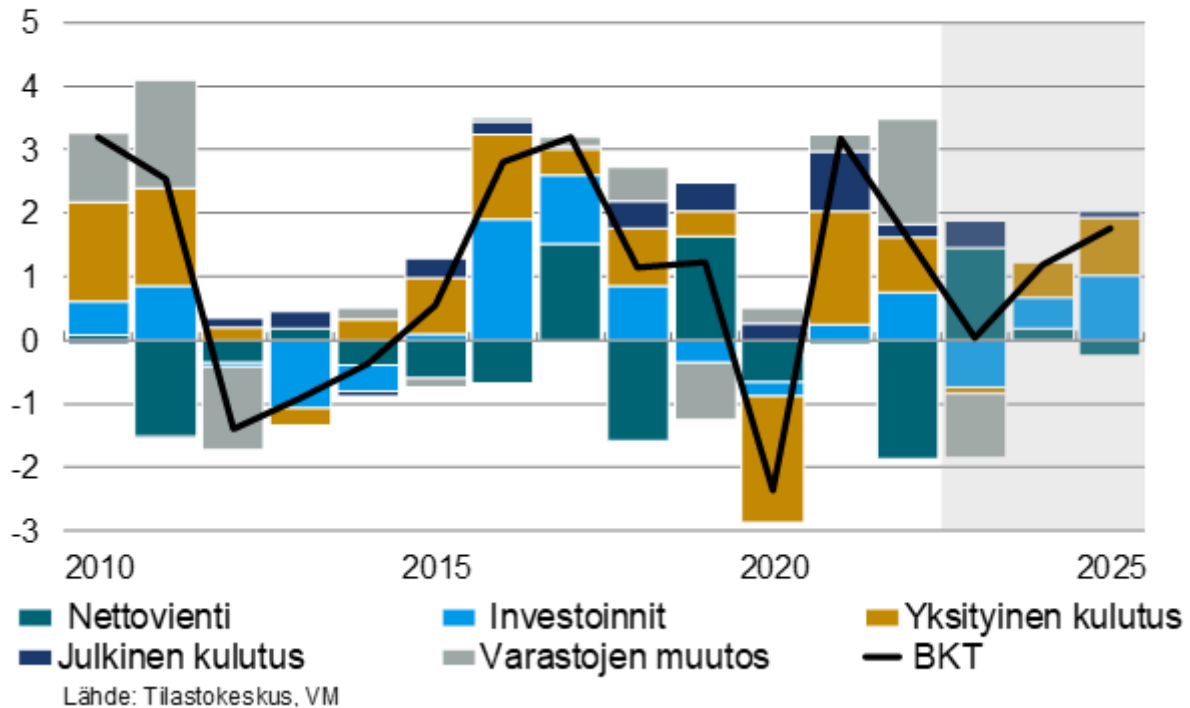
Alkuvuoden jatkunut työllisyyden kasvu on taittunut kesällä ja lievä lasku jatkuu loppuvuonna. Heikoin työllisyystilanne on rakentamisessa. Työllisyyden lasku jää kuitenkin lyhytaikaiseksi ja työllisyys kasvaa uudelleen jo ensi vuonna.

Vuoteen 2025 mennessä 15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,3 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7 prosenttiin. Avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt huipusta selvästi, mutta niitä on edelleen varsin paljon.

	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
Bruttokansantuote, mrd. euroa	238	251	269	282	291	303
Palvelut, määrän muutos, %	-2,9	4,3	3,2	1,9	1,2	1,6
Koko teollisuus, määrän muutos, %	-1,5	2,0	-1,3	-4,0	0,4	2,2
Työn tuottavuus, muutos, %	0,2	1,4	0,7	-0,2	1,2	1,3
Työlliset, muutos, %	-1,5	2,4	2,5	0,3	0,1	0,6
Työllisyysaste (15–64-vuotiaat), %	70,7	72,3	73,8	73,8	73,8	74,3
Työllisyysaste (20–64-vuotiaat), %	75,2	76,6	78,1	78,2	78,3	78,9
Työttömyysaste, %	7,7	7,7	6,8	7,1	7,2	7,0
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	0,3	2,2	7,1	6,2	2,2	1,7
Ansiotasoindeksi, muutos, %	1,9	2,4	2,4	4,3	3,5	3,3
Vaihtotase, mrd. euroa	1,3	1,0	-9,8	-3,8	-3,4	-4,1
Vaihtotase, suhteessa BKT:hen, %	0,5	0,4	-3,6	-1,4	-1,2	-1,3
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	-0,4	-0,5	0,3	3,5	3,6	3,0
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	-0,2	-0,1	1,7	3,1	3,2	3,2
Julkisyhteisöjen menot, suhteessa BKT:hen, %	57,2	55,7	53,4	54,7	54,7	54,6
Veroaste, suhteessa BKT:hen, %	41,8	43,1	42,9	41,7	40,8	40,6
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:hen, %	-5,6	-2,9	-0,8	-2,4	-3,2	-3,4
Valtion rahoitusjäämä, suhteessa BKT:hen, %	-5,5	-3,2	-1,6	-3,3	-3,4	-4,2
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:hen, %	74,7	72,5	72,9	74,2	76,8	78,9

Lähde: VM

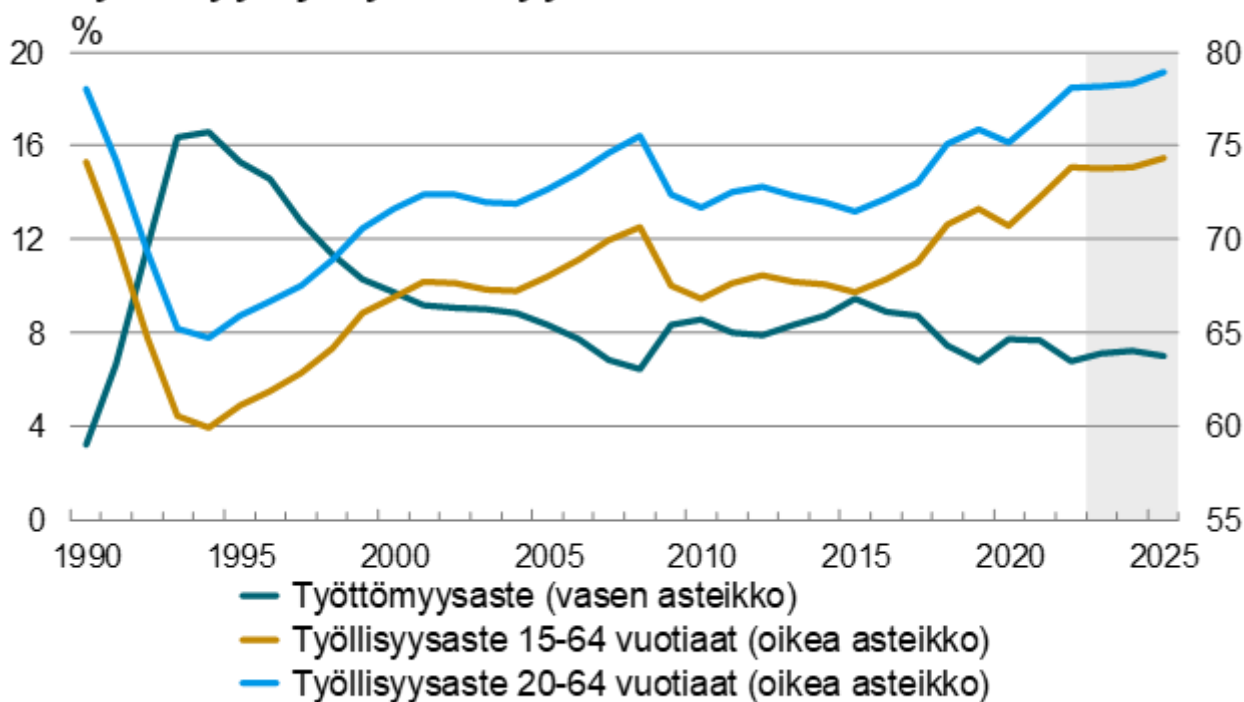
BKT:n kasvu Suomessa ja siihen vaikuttavat tekijät prosenttiyksikköä

Työllisyys ja työttömyys

Työllisyys notkahtaa huipputasolta. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla työllisten määrä lisääntyi 0,9 prosenttia ja työllisyysaste saavutti jälleen uuden ennätyksen. Työmarkkinoilla alkoi kesällä ilmetä heikkenemistä, kun työttömien määrä ja lomautukset kääntyivät nousuun sekä elinkeinoelämän työllistämissuunnitelmat laskuun. Lisäksi työvoiman ulkopuolelle siirtyi runsaasti etenkin miehiä. Työvoiman määrä on ennätyskorkealla. Työllisten määrä lisääntyi tammi-heinäkuussa 11 000 henkilöllä. Vielä merkittävämpää oli työvoimaan osallistumisen kasvu, sillä työmarkkinoiden ulkopuolelta siirtyi työmarkkinoille varsinkin naisia. Poikkeuksellisesti myös työttömyys lisääntyi, vaikka työllisyys kasvoi.

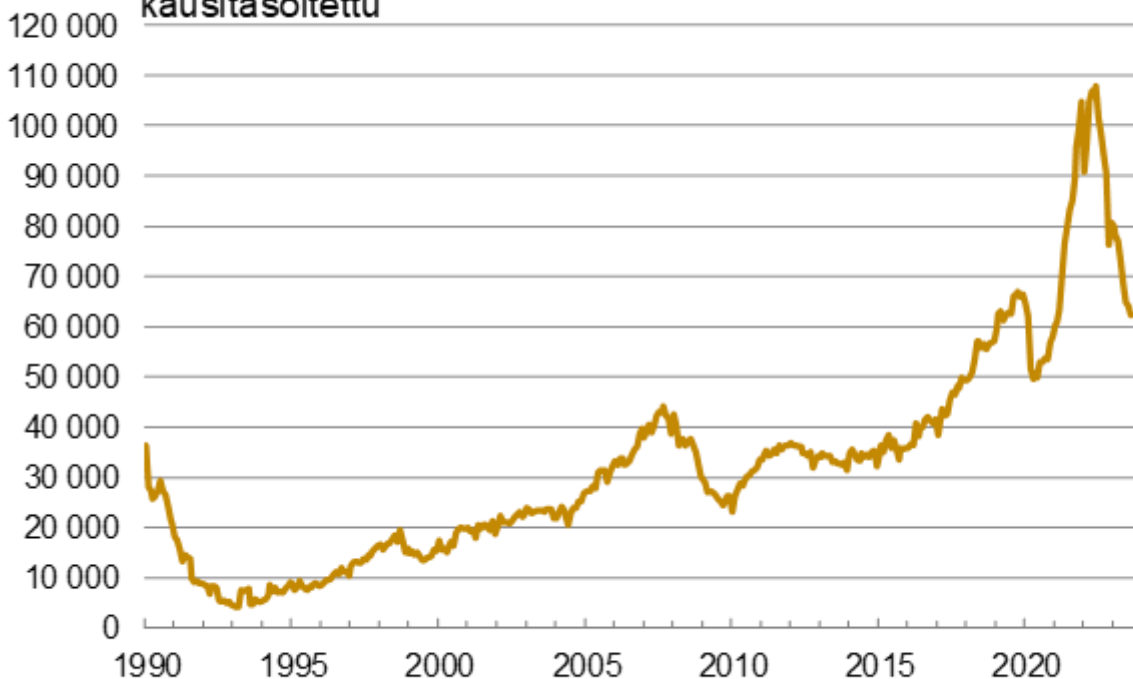
Työllisyys ja työttömyys

Lähde: Tilastokeskus, VM

Työttömyysaste = työttömät / työvoima (15-74-vuotiaat)
 Työllisyysaste = työlliset / työikäinen väestö

Avoimet työpaikat kausitasoitettu

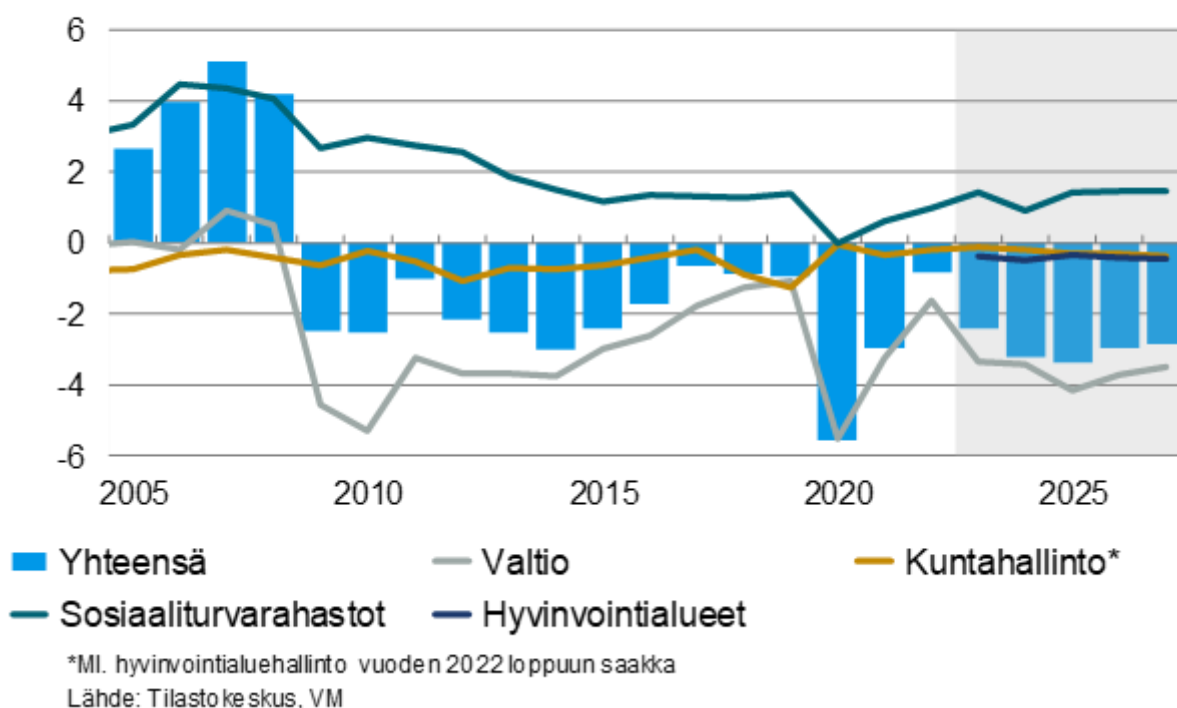

Lähde: TEM

Julkisyhteisöjen rahoitusasema

Suomen julkisen talouden rahoitusasema heikentyy tänä vuonna merkittävästi vuoteen 2022 verrattuna. Talouskasvu on seisahtunut sekä monet aikaisemmin päätetyt toimet sekä inflaatiosta johtuva menojen nousu kasvattavat kuluvan vuoden alijäämää. Hallituksen päättämistä julkista taloutta vahvistavista toimista huolimatta, julkisen talouden tila heikkenee lähivuosina. Talouskasvu nopeutuu ennustejakson loppupuolella lähivuosiin verrattuna ja samaan aikaan myös sopeutustoimet purevat, minkä johdosta rahoitusasema alkaa kohentua. Julkinen talous pysyy kuitenkin huomattavan alijäämäisenä, tosin kuntahallinto jää painelaskelmassa edelleen hieman alijäämäiseksi. Ikääntyvä rakennuskanta, muuttoliike ja infra-rakentaminen pitävät kuntien investointimenot korkeina.

Julkisyhteisöjen rahoitusasema suhteessa BKT:hen, %

Kuntatalouden kehitys vuosina 2024-2027

Kuntahallinnon kulutusmenot kasvavat vuosina 2024-2027 pääasiassa hintojen kasvun vuoksi, sillä koulutuksen (ml. varhaiskasvatus) palvelutarve pysyy painelaskelmassa kehysvuosina laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pienentymisen vuoksi. Poikkeuksen tähän muodostaa ainoastaan vuosi 2025, jolloin kunnille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä ja samalla niiden rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Kunta-alan sopimuskorotukset nostavat henkilöstökustannuksia n. 3 prosenttia vuonna 2024. Sopimuskorotusten kasvu jää vuonna 2024 kuluvaan vuoteen huomattavasti maltillisemmalle tasolle kunta-alan henkilöstölle vuonna 2023 maksettujen kertaerien poistumisen vuoksi. Henkilöstökustannusten kasvua hillitsee ensi vuonna työttömyysvakuutusmaksun merkittävä alentaminen, jonka vaikutus ulottuu myös verotuloihin positiivisesti. Vuosina 2025-2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin muutos on keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa vuosina 2024-2027.

Kuntaliiton arvion mukaan vuosien 2024-2026 kuntatalouteen vaikuttaa harvinaisen paljon vuosien 2022 ja 2023 taitekohtaan ajoittuvan sote-pela-siirtolaskelman vaikutuksista kunnan menoihin ja tuloihin. Yksittäisen kunnan siirtyvien kustannusten ja tulojen välillä voi olla suuria eroja, mikä aikaansaa sen, että osalla kunnista sote-siirto parantaa niin sanottua kunnan talouden tasapainoa ja osalla se heikentää sitä. Tilanteen repiivyyttä alkaa näkyä kuntakentässä toden teolla vuodesta 2024 eteenpäin, kun kustannukset nousevat, talouskasvu kehittyy vaimeasti ja poikkeukselliset veroerät väistyvät kuntien tilityksistä pois. Tulopohjaa leikkaa lisää myös sote-siirtolaskelman tarkentuminen, kun reilun 200 miljoonan euron lisäleikkaus nettoutetaan pois monien kuntien valtionosuusmäärärahaista. Kaikkien kuntien valtionosuuksia nipistää kuluvalla hallituskaudella yhden prosenttiyksikön indeksijarru.

Kuntien ja kuntayhtymien kehitysarvio 2024–2027 onkin heikentynyt viime kevään ennusteesta selvästi. Kuntasektorin investoinnit huomioiva rahoitusjäämä jää 2024–2027 selvästi alijäämäiseksi ja kuntien lainakanta nousee noin viidellä miljardilla eurolla. Kuntien talouden velkaantuminen johtuu kuntien mittavista investoinneista, henkilöstömenojen kasvusta sekä edelliseen kehitysarvioon nähden heikentyneestä verorahoituksesta. Panielaskelmien mukaan heikoimmin pärjäävät pienet, alle 5 000 asukkaan kunnat.

Koko maan ennusteessa on kuntien kesken kuitenkin suurta, aikaisempaa epäloogisempaa vaihtelua. Väestöpohjan muutokset, kuntien kaventunut tehtäväkenttä ja sote-uudistuksen rahoituslainsäädäntö on jakanut kuntakentän uudelleen. Lukuisten sote-pela-rahoituspäätösten yhteisvaikutus yksittäisen kunnan tulopohjaan on varsin satunnainen. Joillakin kunnilla valtionosuudet ovat miinuksella yhä vuonna 2027.

Kuntatalousohjelman kehitysarvioon ei ole sisällytetty kaikkia Petteri Orpon hallituksen kuntalinjauksia, kuten esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustusten tason leikkaamista. Voidaan kuitenkin melko varmalla todennäköisyydellä sanoa, että kuntatalous selvisi hallitusohjelman sopeutustoimista varsin kohtuullisesti. Iso tekijä tässä on kiinteistöveron muutos, jossa maapohjan kiinteistöveroprosentti eriytetään yleisestä kiinteistöveroprosentista ja sen vaihteluvälin alaraja korotetaan 0,93:sta 1,30:aan. Euromääräisesti kiristyksestä hyötyy erityisesti pääkaupunkiseutu, jolle kasaantuu myös suurin osuus kuntatalouden investointitarpeista. Vuoden 2027 tasossa kuntatalouden arvioidaan joka tapauksessa heikkenevän hallitusohjelman liite B:n päätösten seurauksena noin 0,2 miljardilla eurolla. Jos talouskasvu on hallituskauden lopulla oletettua heikompaa ja työttömyys oletettua korkeampaa niin sosiaaliturvaleikkausten hintalappu kuntataloudelle nousisi huomattavasti edellä mainitusta arvioista. Heikentävät vaikutukset osuvat pahimmillaan jälleen samoihin kuntiin kuin sote-uudistuksen tulopohjan leikkaukset.

On valitettavaa, että hallituksen päätökset eivät tähtää kuntatalouden vahvistumiseen. Koko julkista taloutta hallitusohjelman päätösperäiset toimet vahvistavat nettomääräisesti noin 3,1 miljardilla eurolla vuoden 2027 tasossa. Valtio on julkisen sektorin alasektoreista alijäämäisin.

Hallitusohjelman ulkopuolelta kuntien tilannetta kuitenkin helpottaa työnantajan työttömyysvakuutusmaksun alennus vuonna 2024. Jos se otetaan mukaan valtion toimenpiteiden tarkasteluun niin muutosten yhteisvaikutus kääntyy nettona arviolta noin 0,2 miljardia euroa kuntataloutta vahvistavaksi.

Orimattilan toimintaympäristö

Orimattilan kaupungin talous vuonna 2023

Orimattilan kaupungilla oli vuoden 2022 tilinpäätöksessä taseessa edellisten tilikausien ylijäämää 10,9 milj. euroa. Vuoden 2023 talousarvion oli laadittu 0,6 milj. euroa ylijäämäiseksi, mutta tammi-elokuun 2023 osavuosisikatsauksessa ennustettu ylijäämä on enää 27 000 euroa. Vuoden 2023 tilannetta heikentää toimintatuottojen arvioitu heikompi toteuma, sekä toimintakulujen ennakoitu talousarvion ylitys.

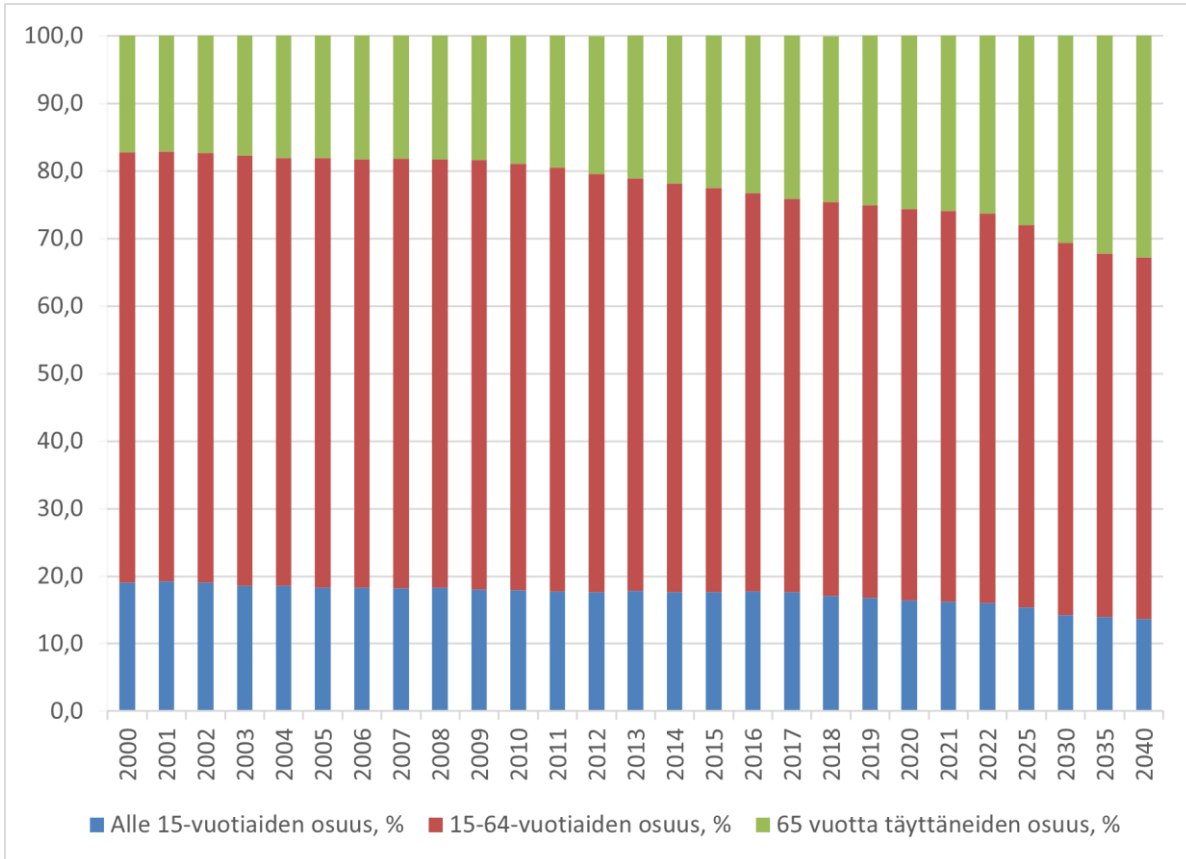
Vuodelle 2023 suunnitellut investoinnit ovat alittamassa talousarvion, minkä johdosta uutta pitkäaikaista lainaa tullaan nostamaan vähemmän kuin mitä talousarviossa ennakoitu.

Väestö

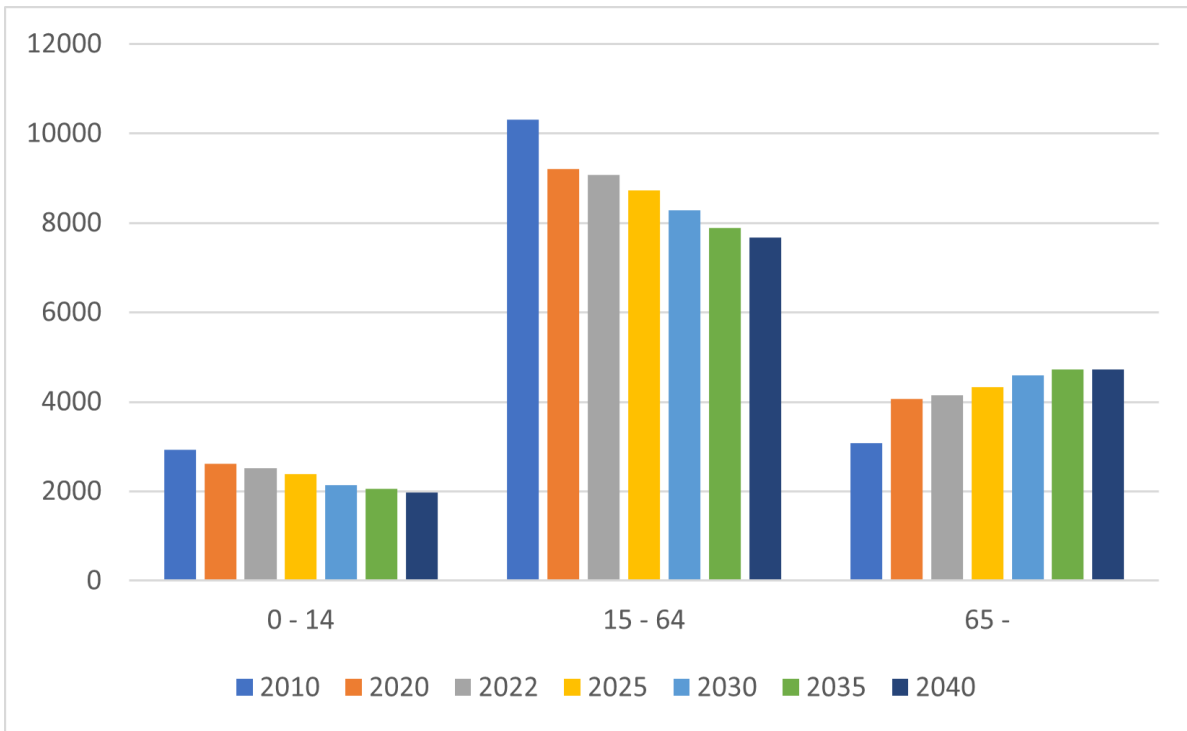
Vuoden 2022 lopussa Orimattilassa oli 15 735 asukasta. Näistä alle 15-vuotiaita oli 16,0 %, 15-65-vuotiaita oli 57,7 % ja yli 65-vuotiaita oli 26,3 % Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Orimattilan väestömäärä tulee laskemaan alle 15 000 vuoden 2030 jälkeen ja väestö jatkaa ikääntymistä.

Vuosi	Väestön lkm
2000	15 629
2005	16 154
2010	16 309
2015	16 326
2020	15 882
2022	15 735
2025 (ennuste)	15 433
2030 (ennuste)	15 024
2035 (ennuste)	14 655
2040 (ennuste)	14 363

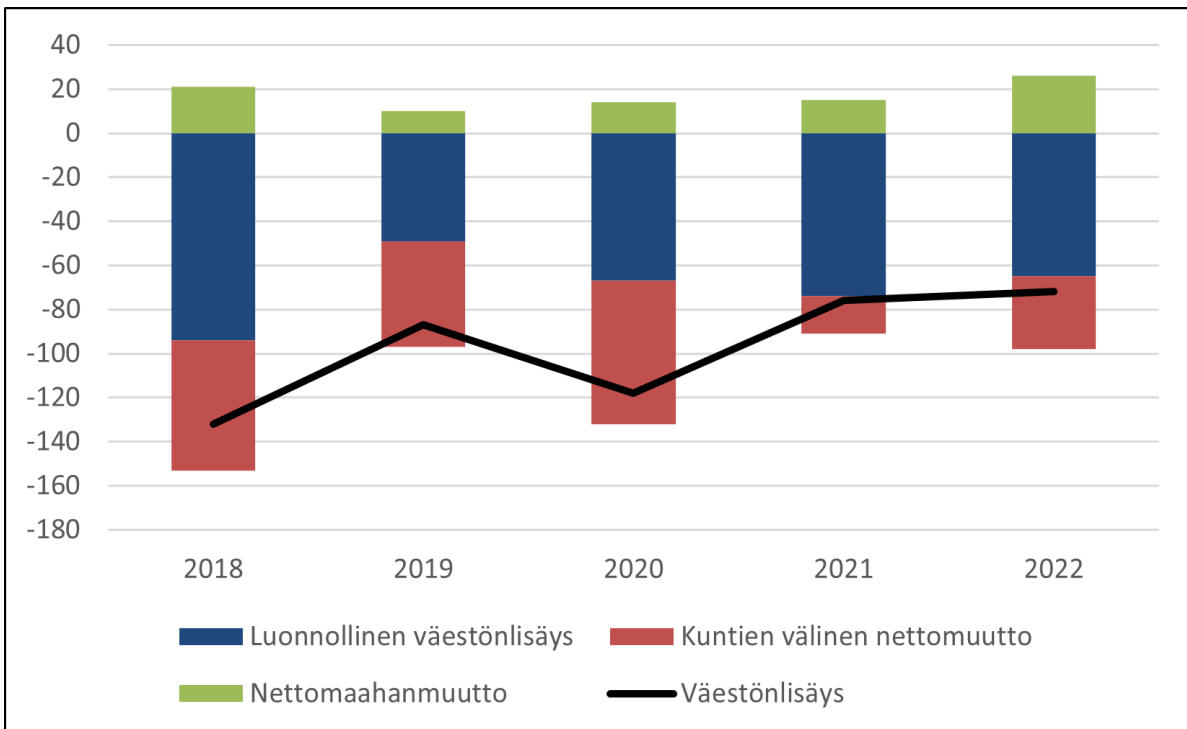
Alla oleva kuva näyttää Orimattilan ikärakenteen kehityksen vuodesta 2000 alkaen sisältäen Tilastokeskuksen ennusteen vuosille 2025, 2030, 2035 ja 2040. Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä on lähtenyt laskuun viime vuosina, ja ennusteen mukaan osuus pienenee entisestään. Yli 65-vuotiaiden osuus on lähtenyt kasvuun vuodesta 2010, ja ennuste osoittaa väestön ikääntymisen.

Alla olevassa kuvassa esitetty alle 15-vuotiaiden, 15-64-vuotiaiden sekä 65-vuotiaiden lukumäärät Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuosilta 2010-2022 sekä Tilastokeskuksen ennusteen mukaan vuosille 2025-2040.

Orimattilan asukasmäärän väheneminen vuosina 2018-2022 johtuu sekä kuntien välisestä negatiivisesta muuttoliikkeestä että negatiivisesta luonnollisesta väestönlisäyksestä. Orimattilasta muutetaan pois enemmän kuin kuntaan muuttaa uusia asukkaita, sekä kuolleita on enemmän kuin syntyneitä. Nettomaahanmuutto on positiivinen

Työttömyys ja työllisyysaste

Hämeen ELY-keskuksen alueen kunnissa oli elokuun lopussa 16 987 työtöntä työnhakijaa, joista 990 oli kokoaikaisesti lomautettuja. Se on 284 vähemmän (-1,6 prosenttia) kuin vuotta aikaisemmin. Lasku johtui muiden työttömien määrän vähentymisestä, sillä lomautettujen määrä kasvoi vuodentakaisesta (+226). Heinäkuuhun verrattuna sekä lomautettujen että muiden työttömien määrä TE-toimistossa ja kuntakokeiluissa väheni.

Nuoria alle 25-vuotiaita oli elokuun lopussa työttömänä 1 644, mikä on 100 vähemmän (-5,7 prosenttia) kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömiä eli yhdenjaksoisesti vähintään vuoden työttömänä työnhakijana olleita oli 1 337 vähemmän (-16,6 prosenttia) kuin vuosi sitten eli 6 707. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Hämeen ELY-keskusalueella elokuun lopussa 9,9 prosenttia, mikä on 0,2 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuosi sitten. Alle 25-vuotiaiden nuorten työttömien osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta oli 11,3 prosenttia ja ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden osuus ulkomaalaisesta työvoimasta 30,9 prosenttia. Ulkoiset uhkakuvat pahenevat ja talvesta ennustetaan vaikeaa erityisesti rakentamisen toimialalla ja tämä voi näkyä talven aikana etenkin lomautettujen määrän kasvuna.

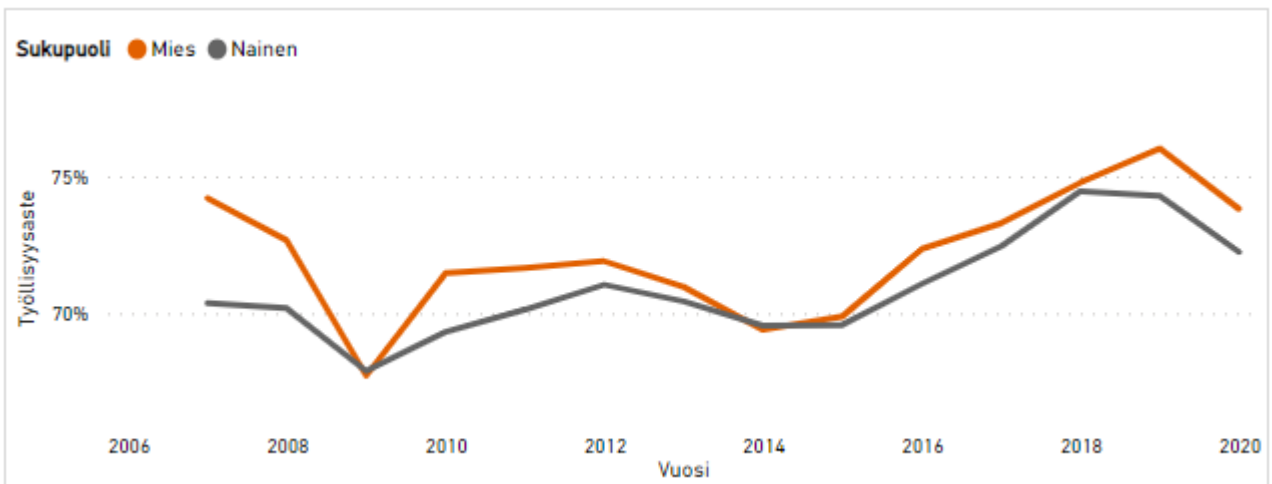
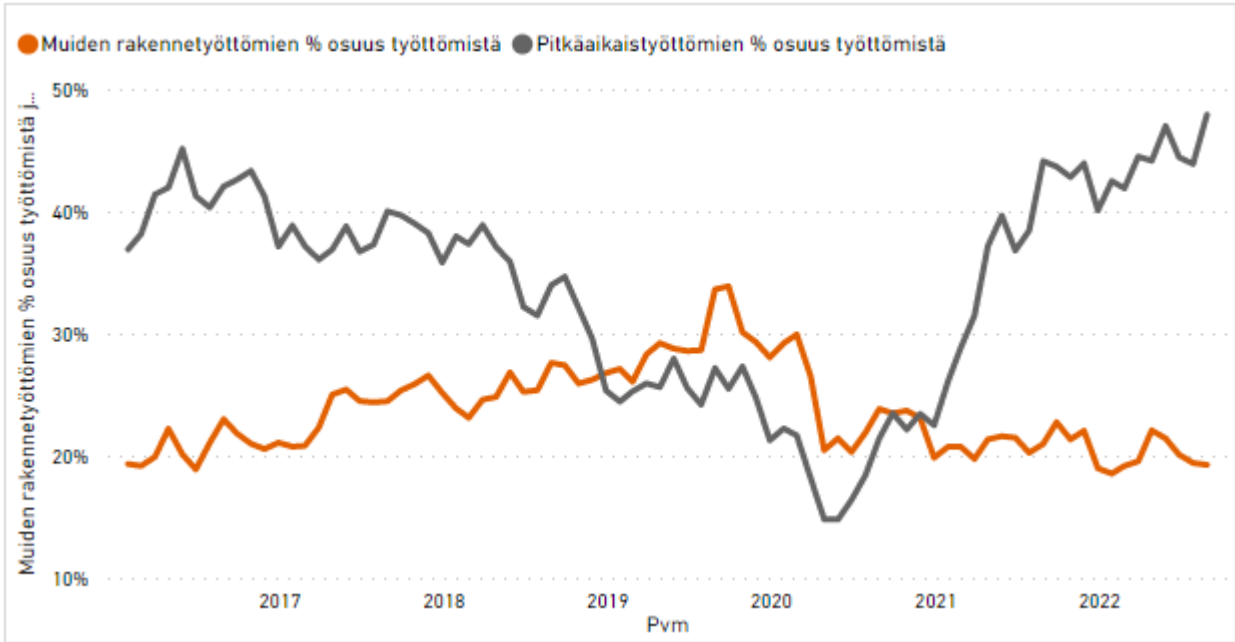
Työttömien määrä Orimattilassa on vuonna 2023 ollut laskusuunnassa, vaikka työttömyyden lasku on tapahtunut maltillisemmin kuin suurimmassa osassa muita Päijät-Hämeen kuntia. Nuorisotyöttömyyden sekä pitkäaikaistyöttömyyden kasvu on tavoitteiden mukaisesti taitettu hienoiseen laskusuuntaan pitkäaikaistyöttömyyden ollessa elokuun lopun tilaston mukaan 12 % vähemmän kuin edellisenä vuonna vastaavaan aikaan, ja nuorisotyöttömyyden puolestaan 18 % vähemmän.

Orimattilan kaupunki on maaliskuusta 2021 lähtien ollut mukana Lahden seudun työllisyyskuntakokeilussa yhdessä Lahden, Hollolan, Kärkölan ja Asikkalan kanssa. Kaupungin työllisyyspalvelut toteuttavat TE-hallinnon viranomaistoimintaa rajatulle asiakaskunnalle. Kaupungin asiakaskuntaan kuuluvat kaikki nuoret, kaikki vieraskieliset sekä aikuisista muut paitsi ansiosidonnaista työttömyysturvaa saavat orimattilalaiset työttömät. Orimattilan työllisyyspalveluiden asiakasmäärä on vuoden 2023 aikana ollut keskimäärin 750 henkilöä.

Vuosi 2024 tulee työllistämään työllisyysaluevalmistelun myötä kehittämistyön näkökulmasta, kun samaan aikaan kuntakokeilun viimeinen vuosi on käynnissä ja työllisyyspalveluiden perusarjessa etsitään ratkaisuja työttömien työnhakijoiden työllistymisen esteisiin. Orimattilan työllisyyspalvelut jatkaa edelleen työskentelyä ja toimintojen kehittämistä hyvinvointialueen tuottaman kuntouttavan työtoiminnan työpajan, Orimattilan kaupungin nuorisotyön, Orimattilan nuorten työ- ja valmennuspalveluiden kanssa sekä alueen koulutusorganisaatioiden kanssa.

Työllisyysaluevalmistelussa ollaan sopimuksen hyväksymisvaiheessa, jonka jälkeen käytännön valmistelu pääsee kunnolla vauhtiin. Päijät-Hämeen muut kunnat (pl. Lahti) ovat muodostamassa yhteisen työllisyysalueen. Yhdeksän kunnan alueelle on rekrytoitu kaksi kehittäjäkoordinaattoria, jotka pureutuvat osaltaan valmennus- ja koulutuspalvelujen ja yritys- ja elinkeinopalveluihin työvoiman osalta. Lisäksi työskentelyssä on mukana aiemmin rekrytoitu projektikoordinaattori.

Rahoitusosa

Verorahoitus

Orimattilan tuloveroprosentti vuonna 2024 on 8,70 %. Orimattilan kunnallisverokertymän ennakoidaan olevan 27,3 miljoonaa euroa vuonna 2024.

Vuoden 2024 kiinteistöverokertymäksi ennakoidaan 4,7 miljoonaa euroa. Kiinteistöveroprosentit vuonna 2024 ovat seuraavat:

- yleinen kiinteistövero 1,10 %
- maapohja 1,30 %
- vakituinen asuinrakennus 0,55 %
- muut asuinrakennukset 1,10 %
- voimalaitokset 2,50 %
- rakentamaton rakennuspaikka 3,00 %
- yleishyödyllinen yhteisö 0,00 %

Orimattilan kaupunki saa osansa yhteisöveron tuotosta. Vuoden 2024 arvioitu osuus yhteisöveron tuotosta on 2,4 milj. euroa.

Valtionosuudet

Kuntien valtionosuudet laskevat vuodesta 2023 johtuen sotepela-uudistuksen myötä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja tulojen tarkentumisesta sekä sen johdosta valtionosuuteen tehtävistä korjauksista. Valtionosuuksia kasvattavat vuonna 2024 ennen kaikkea indeksikorotus, joka on 2,2 prosenttia ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys noin 53 milj. euroa, mutta toisaalta hallitusohjelman mukainen 1 prosenttiyksikön indeksijarru pienentää kuitenkin kuntien valtionosuutta noin 24 milj. eurolla.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan kunnilta hyvinvointialueille siirrettävät tulot tarkistetaan vuoden 2022 tilinpäätöstietojen ja verotulojen osalta valmistuneen verotuksen mukaisten maksuunpantujen verotulojen perusteella koko maan tasolla hyvinvointialueille siirtyviä kustannuksia vastaaviksi. Tulojen ja kustannusten erotus otetaan huomioon peruspalvelujen valtionosuudessa vuodesta 2024 lukien.

Valtionvarainministeriön ennakkollisen valtionosuuslaskelman mukaan Orimattilan vuonna 2024 saamat valtionosuudet ovat 11,3 miljoonaa euroa. Valtionosuudet laskevat vuodesta 2023 2,7 miljoonaa euroa, johtuen sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastuslaitosuudistuksen vaikutuksista kuntakohtaisiin valtionosuuksiin. Alla olevassa taulukossa on esitetty valtionosuuksien vertailu vuosien 2024 ja 2023 välillä

Valtionosuus	2024	2023
Peruspalvelujen valtionosuus	4,5 milj. euroa	6,7 milj. euroa
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	6,1 milj. euroa	6,3 milj. euroa
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	- 2,1 milj. euroa	- 1,9 milj. euroa
Veromenetyksen korvaus	2,8 milj. euroa	2,9 milj. euroa
YHTEENSÄ	11,3 milj. euroa	14,0 milj. euroa

Toimintatuotot ja -kulut yhteensä

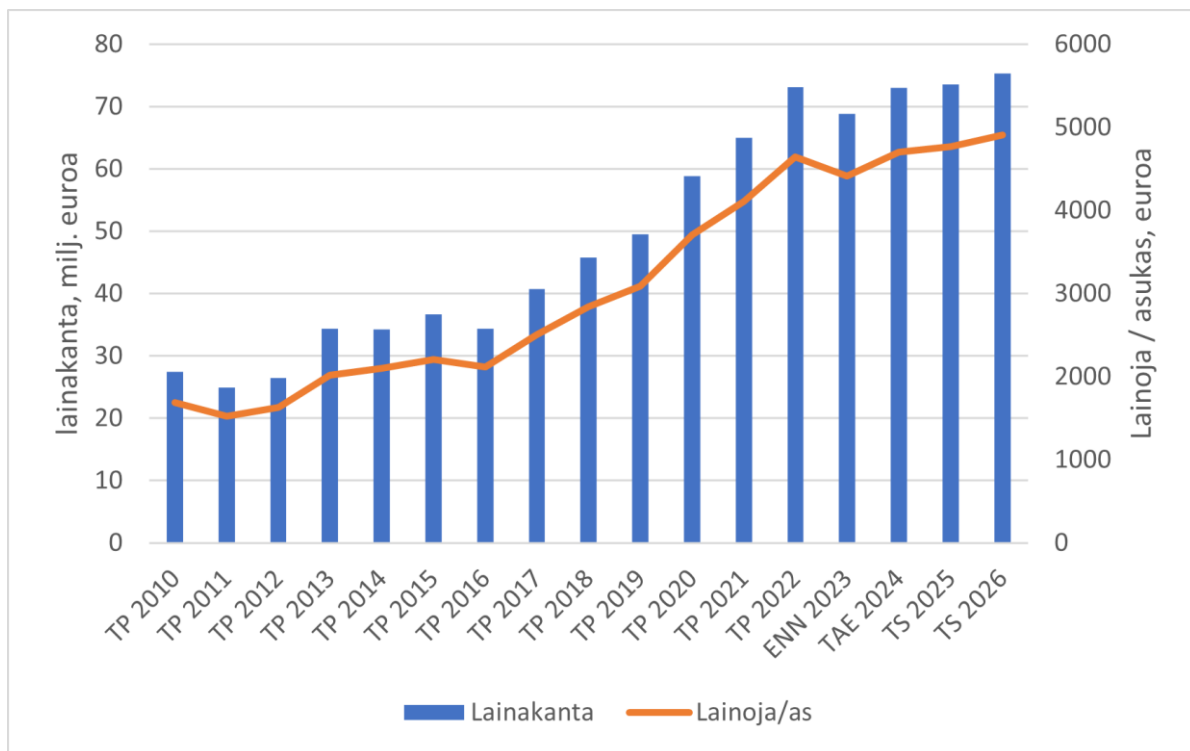
Ulkoiset toimintatuotot on vuoden 2024 talousarviossa arvioitu 10,3 milj. euroksi. Vuoden 2024 talousarviossa ulkoiset toimintatuotot kasvavat 11,5 % verrattuna vuoden 2023 talousarvioon.

Ulkoiset toimintakulut on arvioitu vuoden 2024 talousarviossa 52,0 milj. euroksi. Toimintakulut kasvavat 3,3 % verrattuna vuoden 2023 talousarvioon.

Lainanotto ja lainakannan kehitys

Uuden lainanoton tarve vuonna 2024 on suunniteltu olevan 13,3 milj. euroa. Vanhoja lainoja lyhennetään 9,2 milj. euroa, joten lainakanta kasvaa 4,2 milj. eurolla. Uudella lainanotolla katetaan investointien lisäksi vanhojen lainojen takaisinmaksuja sekä tytäryhtiöille myönnettäviä konsernilainoja.

Orimattilan kaupungin lainakanta vuoden 2022 tilinpäätöksessä on 72,3 milj. euroa. Vuoden 2023 osalta ennustetaan uuden lainatarpeen olevan talousarviota pienempi, joten lainakanta pienenee vuonna 2023, kääntyen taas nousuun vuonna 2024. Taloussuunnitelmakausien osalta maltillinen investointisuunnitelma pitää lainakannan kasvun matalana. Vuoden 2026 lainakannan arvioidaan olevan 75,3 miljoonaa euroa. Tilastokeskuksen väestöennusteen pohjalta arvioitu väestön väheneminen johtaa siihen, että asukaskohtainen lainamäärä jatkaa kasvuaan jyrkemmin kuin lainojen kasvu euroina. Alla olevassa kuvassa on esitetty lainamäärän kehitys euroina (lainakanta, milj. euroa) sekä asukaskohtainen lainamäärä.

Taloussuunnitelmavuosien tasapainoisuus

Kuntalain 110 §:n 3 momentin mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Vuoden 2023 talousarvion oli laadittu 0,6 milj. euroa ylijäämäiseksi, mutta tammi-elokuun 2023 osavuosikatsauksessa ennustettu ylijäämä on 27 000 euroa. Talousarvio 2024 on laadittu 1,1 milj. euroa alijäämäiseksi, taloussuunnitelmavuosista vuosi 2025 on 0,9 milj. euroa ja vuosi 2026 on 0,6 milj. euroa alijäämäinen. Taloussuunnitelmakaudelta talousarvio ei ole tasapainossa.

Orimattilan kaupungin henkilöstö

Orimattilan kaupungin organisaatio jakaantuu neljään eri toimialaan: konsernihallinto, hyvinvointi, sivistys sekä kaupunkikehitys ja tekninen. Toimialat jakautuvat edelleen palvelualueisiin. Henkilöstömäärä on vuoden 2023 aikana ollut keskimäärin 603, josta vakituisia 447 henkilöä.

Henkilöstön keski-ikä on 48 vuotta (arvio). Kunta-alan henkilöstön keski-ikä valtakunnallisesti on 45,5 vuotta. Kunta-alalla työskentelevän henkilöstön keski-ikä on korkeampi kuin muilla työmarkkinasektoreille. (Kunta- ja hyvinvointialueuetyönantajat 2021).

Henkilöstön ikärakenne on esitetty alla olevassa taulukossa (tilanne lokakuu 2023).

Ikä	Lukumäärä	%-osuus
alle 30 v.	38	6,5
30-34 v.	54	9,3
35-39 v.	51	8,8
40-44 v.	70	12,0
45-49 v.	103	17,7
50-54 v.	90	15,5
55-59 v.	89	15,3
60-64 v.	81	13,9
yli 65 v.	6	1,0
Yhteensä	582	100

Henkilöstön jakauma toimialoittain on esitetty alla olevassa taulukossa (tilanne lokakuu 2023).

Toimiala	Lukumäärä
Konsernihallinto	88
Hyvinvointitoimi	14
Sivistystoimi	444
Kaupunkikehitys- ja tekninen toimi	36
Yhteensä	582

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Orimattilan kaupunkikonsernissa riskienhallintaa arvioidaan ja seurataan Targetor-ohjelmiston avulla. Ohjeistuksena noudatetaan Suomen Riskienhallintayhdistyksen Riskikompassi -portaalia (<https://riskikompassi.fi>), josta löytyy tukea organisaatioiden riskienhallinnan kehittämiseen ja järjestämiseen ISO 31000:2018 -standardin mukaisesti. Systemaattisen riskienhallinnan avulla tuetaan organisaation tavoitteiden saavuttamista ja strategian toteutumista. Riskit ja niiden hallinta liittyvät olennaisesti organisaation toiminnan johtamiseen, sillä toimintaan liittyy aina riskejä, on sitten kyse mahdollisuuksien hyödyntämisestä tai uhkien torjumisesta. Riskienhallintaa raportoidaan toisen osavuositarkastuksen yhteydessä sekä tilinpäätöksessä.

Riskit jaetaan neljään eri luokkaan:

Strategiset riskit - "tehdään väärä valintoja tai hukataan mahdollisuuksia".

- ovat epävarmuuksia, jotka voivat lyhyellä ja/tai pitkällä aikavälillä vaikuttaa strategisten tavoitteiden saavuttamiseen tai jopa organisaation olemassaoloon. Strategiset riskit voivat johtua esim. virheellisistä/epäonnistuneista päätöksistä, toimintamalleista, johtamisesta, valvonnasta tai hitaasta reagoinnista sisäisiin/ulkoisiin muutoksiin.
- Strategisiin riskeihin tavoitteisiin pääsemiseksi otetaan usein riskejä, joihin liittyy sekä positiivinen mahdollisuus että negatiivinen uhka. Strategisiin tavoitteisiin kohdistuvien uhkien ja mahdollisuuksien arviointi ja hallinta ovat yleensä organisaation ylimmän johdon vastuulla.

Operatiiviset riskit - "toimimattomat prosessit, järjestelmät tai ihmiset"

- Operatiivinen riski on seuraus tapahtumasta, joka aiheutuu riittämättömistä tai toimimattomista sisäisistä prosesseista, järjestelmistä tai ihmisistä. Operatiiviset riskit ovat organisaation toimintoihin liittyviä välittömien tai välillisten vahinkojen riskejä tai vahingollisia seurauksia maineelle, jotka voivat seurata virheistä tai puutteista organisaation sisäisissä prosesseissa.

Taloudelliset riskit - "Pääoma-, markkina- ja rahaprosessien hallinta"

- tarkoittavat organisaation vakavaraisuuteen, pääomien riittävyyteen ja rahaprosessien toimivuuteen liittyviä epävarmuuksia, joilla voi olla positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia pääomien riittävyyteen, maksuvalmiuteen sekä kannattavuuteen. Taloudelliset riskit voivat johtua muutoksista esim. pääomien saatavuudessa ja rakenteessa, valuuttakursseissa ja koroissa.

Vahinkoriski - "toteutuessaan vahinkoa - ennakoiminen, varautuminen ja välttäminen"

- Tarkoittaa odottamattomien ulkoisten tekijöiden aiheuttamaa uhkaa tapahtumasta, joka toteutuessaan aiheuttaa negatiivisia seurauksia.
- Riskejä analysoitaessa on huomioitava riskien seurannaisvahingot. Välilliset vaikutukset saattavat olla suuremmat kuin itse vahinko.
- Riskitekijöiden tunnistaminen ja seuraaminen auttavat hallitsemaan henkilö-, omaisuus- ja muita vahinkoriskejä sekä turvaamaan organisaation häiriöttömän toiminnan. Järjestelmällinen riskienhallintatyö tuo kustannussäästöjä vähentyneiden vahinkojen ja sujuvamman toiminnan kautta.
- Vahinkoriskien taloudellisia seuraamuksia voidaan usein siirtää ainakin osittain vakuutusyhtiölle, mutta vahingon uhka säilyy ja riskienhallintakeinot jäävät yrityksen vastuulle ja toteutettaviksi. Yritysvakuuttamisen edellytyksenä on yleensä vakuutussopimuksissa ja suojeluohjeissa määritetty vahingontorjunnan perustaso.
- Vaarat ovat erilaisia jokaisessa yrityksessä ja turvallisuus muodostuu monesta osatekijästä. Erilaisilla järjestelmillä ja ohjeilla esim. työterveys- ja turvallisuusjärjestelmillä, matkustamista koskevilla turvallisuusohjeilla, kriisitilanteita koskevalla ohjeistuksella jne. voidaan osaltaan hallita riskejä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 9.3.2019 sisäisen valvonnan ohjeet ja hallintosäännössä on vastuutettu sisäistä valvontaa.

Kaupunkikonsernin vuoden 2024 taktiset tavoitteet

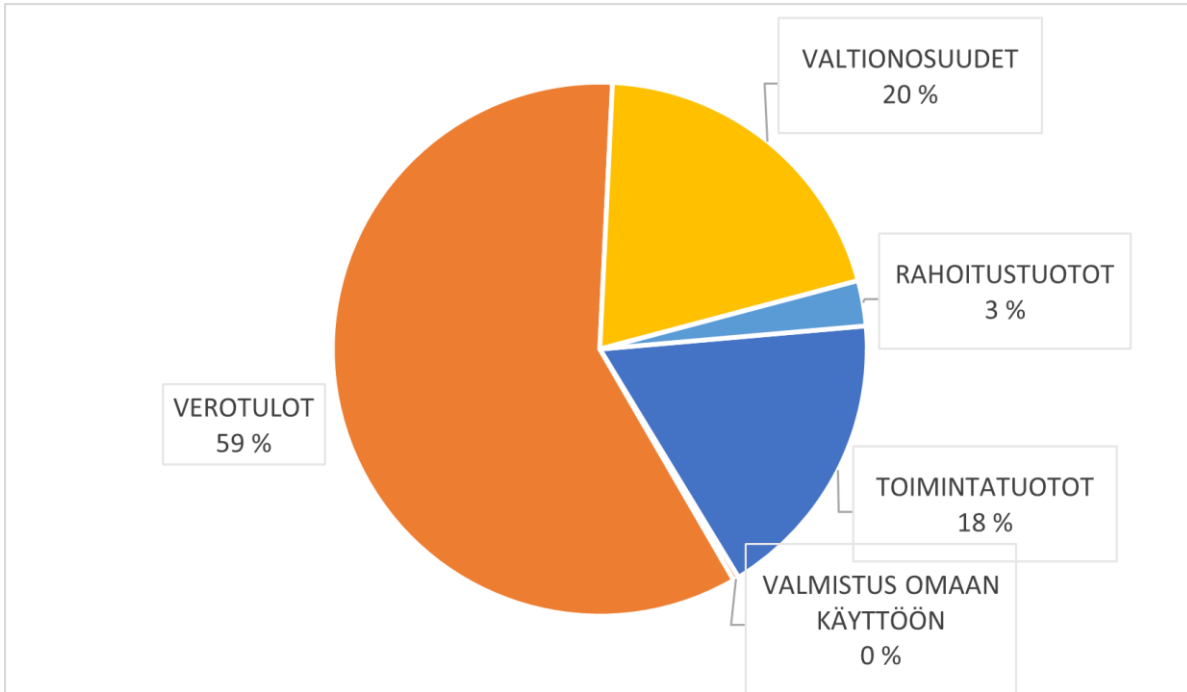
Konserniohje toimii tytäryritysten ohjausvälineenä, jossa määritellään kunkin toimielimen ja viranhaltijan tehtävät ja vastuut konserniohjauksessa. Valtuusto määrittelee kunkin vuoden talousarviossa emokaupungin tavoitteet sekä yhtiökohtaiset tavoitteet.

Keskeisenä toimintaperiaatteena on toimiva ja avoin yhteistyö konsernin ja tytäryhtiöiden välillä siten, että yhteistyöllä tuotetaan tärkeitä palveluita orimattilalaisille ja tuodaan lisäarvoa koko konsernille sekä kaupungin elinvoimalle. Tätä yhteistyötä toteutetaan seuraavasti:

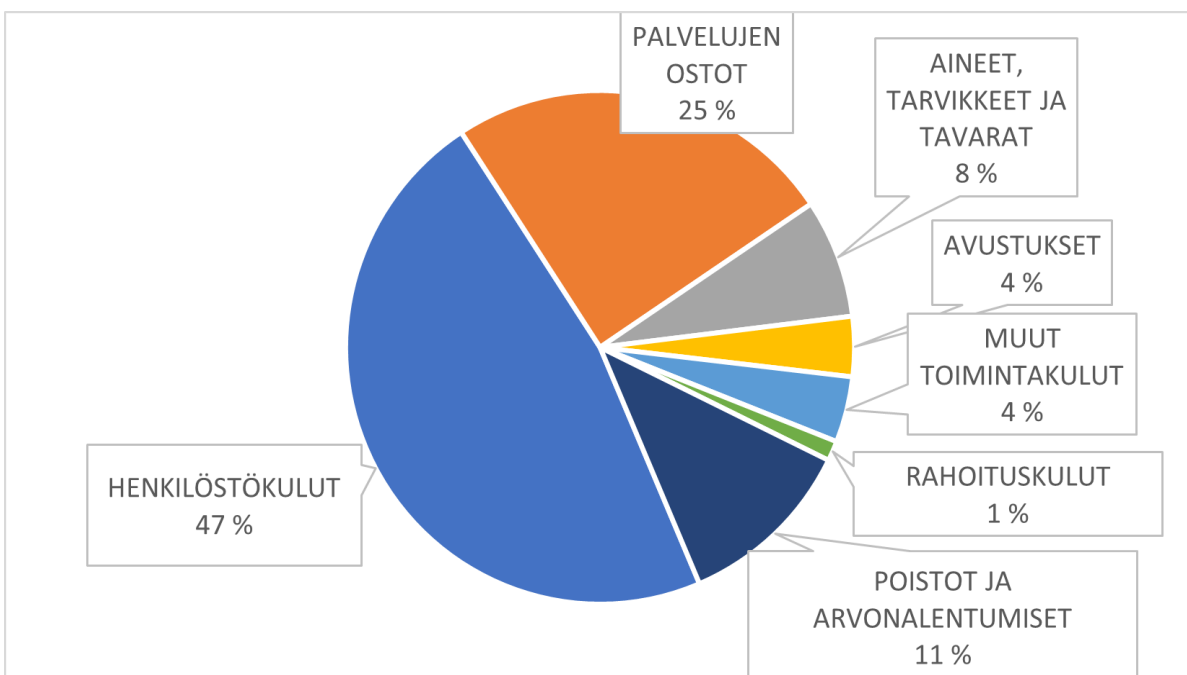
- kaupungin ja tytäryhtiöiden resurssien yhteiskäytön tehostaminen; tehtävien avautuessa täyttömahdollisuudet konsernin sisältä
- olennaisten investointien, omistusten muutosten ja linjausten tuominen kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi
- yhtiökokouskutsut kaupunginhallitukselle, joka toimittaa ne kokousohjeen ja yhtiökokousedustajan nimeämisen jälkeen yhtiökokousedustajalle
- hallitusten kokouskutsut oikea-aikaisesti konserniohjauksesta vastaavalle viranhaltijalle, joka välittää tietoa edelleen tarpeellisella jakelulla
- edellä mainittujen tavoitteiden noudattamista seuraa kaupunginhallitus
- yhtiöiden hallituksen nimeämisessä otetaan huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus sekä strateginen merkittävyys, yhtiöiden hallituksen puheenjohtajalta ja varapuheenjohtajalta edellytetään tehtävään valittaessa HHJ-kurssin tai vastaavan kurssin suorittaminen tai sitoutuminen sen suorittamiseen, yhtiöiden hallituksen muille jäsenille HHJ-kurssia suositellaan

Käyttötalous

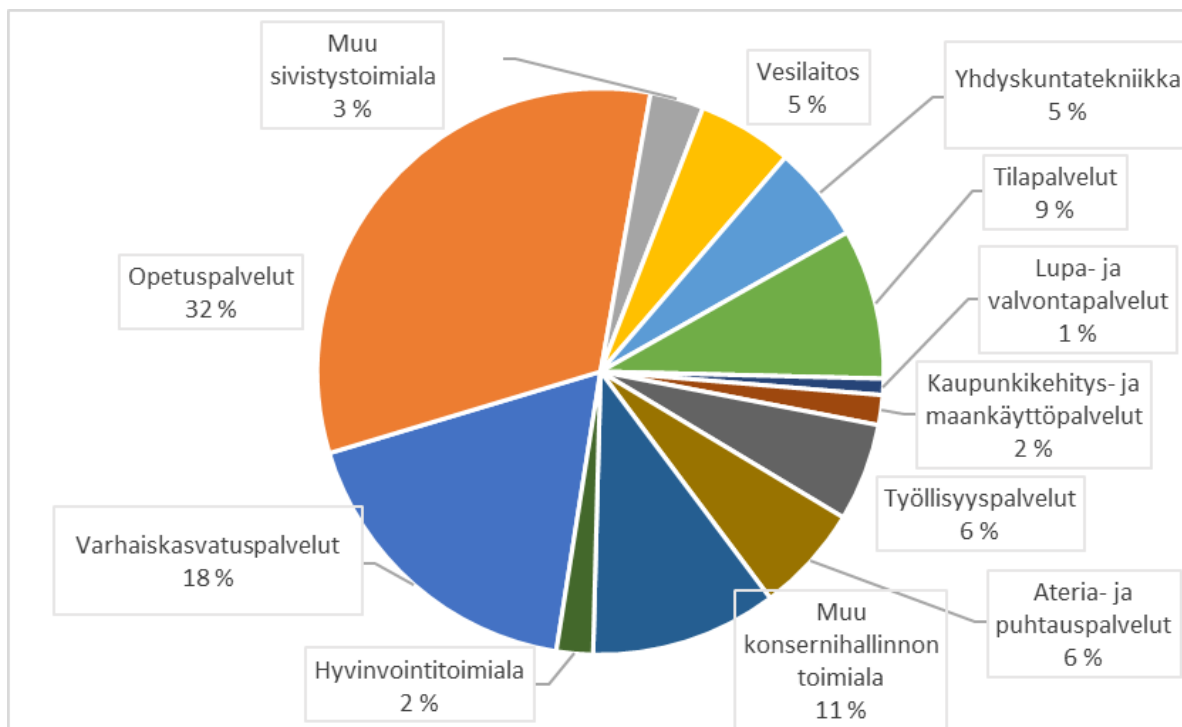
Käyttötalouden tulot koostuvat ulkoisista toimintatuotoista, sisäisistä tuloista, valmistuksesta omaan käyttöön, verotuloista, valtionosuuksista ja rahoitustuotoista. Ulkoiset toimintatuotot jakautuvat myyntituloihin, maksutuloihin, tukiin ja avustuksiin, sekä muihin toimintatuottoihin. Alla olevassa kuvassa on esitetty tuloryhmien suhde toisiinsa ilman sisäisiä tuloja.

Käyttötalouden menot koostuvat ulkoisista toimintakuluista, sisäisistä menoista, rahoituskuluista ja poistoista. Ulkoiset toimintakulut jakautuvat henkilöstökuluihin, palveluiden ostoihin, aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin, avustuksiin sekä muihin kuluihin. Alla olevassa kuvassa on esitetty menoryhmien suhde toisiinsa ilman sisäisiä menoja.

Alla olevassa kuvassa on esitetty tulosalueiden ulkoisten kulujen suhteessa toisiinsa.

Tuloslaskelma

	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	19 112 767	20 805 134	23 591 140	24 274 000	24 975 800
MYYNTITUOTOT	7 987 003	8 032 542	9 433 050	9 690 600	9 954 800
MAKSUTUOTOT	937 242	1 106 300	891 100	918 100	945 800
TUET JA AVUSTUKSET	1 479 742	1 682 500	1 454 000	1 497 800	1 542 700
MUUT TOIMINTATUOTOT	8 708 780	9 983 792	11 812 990	12 167 500	12 532 500
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	192 370	198 200	204 200
TOIMINTAKULUT	-118 262 125	-61 921 247	-65 305 340	-69 017 100	-71 086 120
HENKILÖSTÖKULUT	-26 922 224	-27 336 484	-27 986 440	-28 515 700	-29 349 220
PALKAT JA PALKKIOT	-21 072 284	-21 833 740	-22 389 690	-22 802 400	-23 465 500
HENKILÖSIVUKULUT	-5 849 941	-5 502 744	-5 596 750	-5 713 300	-5 883 720
ELÄKEKULUT	-5 082 203	-4 670 394	-4 961 850	-5 066 160	-5 217 340
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-767 737	-832 350	-634 900	-647 140	-666 380
PALVELUJEN OSTOT	-75 800 956	-15 983 790	-18 244 290	-20 854 700	-21 505 100
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 419 537	-4 616 120	-4 523 590	-4 659 500	-4 796 200
AVUSTUKSET	-2 486 043	-2 485 956	-2 251 360	-2 319 100	-2 388 600
MUUT TOIMINTAKULUT	-8 633 366	-11 498 897	-12 299 660	-12 668 100	-13 047 000
TOIMINTAKATE	-99 149 358	-41 116 113	-41 521 830	-44 544 900	-45 906 120
VEROTULOT	64 693 584	33 627 000	34 490 000	35 468 300	36 488 300
VALTIONOSUUDET	39 182 314	13 978 555	11 713 000	14 173 800	14 917 500
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	776 058	247 500	847 500	347 500	-52 500
KORKOTUOTOT	157 755	150 000	150 000	150 000	150 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	1 085 544	800 000	1 450 000	1 450 000	1 450 000
KORKOKULUT	-411 104	-700 000	-750 000	-1 250 000	-1 650 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-56 137	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
VUOSIKATE	5 502 598	6 736 942	5 528 670	5 444 700	5 447 180
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-6 143 541	-6 260 000	-6 760 000	-6 550 000	-6 215 000
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-6 143 541	-6 260 000	-6 760 000	-6 550 000	-6 215 000
TILIKAUDEN TULOS	-640 942	476 942	-1 231 330	-1 105 300	-767 820
POISTOERON MUUTOS	64 938	150 000	150 000	200 000	200 000
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-576 004	626 942	-1 081 330	-905 300	-567 820

Vuoden 2024 talousarvion määrärahat

TALOUSARVION SITOVUUS JA SEURANTA

Toimialojen (konsernitoimiala, hyvinvointitoimiala, sivistystoimiala, kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala ml. ympäristövaliokunta) toimintakatteet ovat valtuuston nähden sitovia. Toimialojen talousarviossa esittämien sitovien tavoitteiden muuttamisesta päättää valtuusto. Määräraha osoitetaan vain niiden tehtävän suorittamisesta aiheutuvien menojen kattamiseen, joihin toimiala voi vaikuttaa. Näin ollen ns. vyörytys- ja muut laskennalliset erät eivät sisälly määrärahalla katettaviin menoihin. Sellainen sisäinen meno, joka perustuu sopimusperusteiseen suoritekohtaiseen hinnoitteluun ja laskutukseen, sisältyy toimialan määrärahaan.

Verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut yhteensä sekä pitkäaikaisten lainojen lisäys ovat kaupunkitasolla valtuustoon nähden sitovia.

Investointiohjelman määrärahojen nettosummat (investointimenoihin huomioitu mahdolliset investointiavustukset) ovat toimialoittain investointiryhmittäin valtuustoon nähden sitovia, pois lukien maa- ja vesialueet joissa sitova määräraha on investointimenot.

Lyhytaikaista lainaa kaupungilla on oikeus nostaa vuoden 2024 aikana siten, että lainaa on nostettu kerralla enintään 10,0 milj. euroa.

Avoimiksi tulevia virkoja ja työsuhteita ei saa täyttää ilman kaupunginhallituksen lupaa. Poikkeuksena tästä ovat opettajien virat sekä päivähoidon virat ja työsuhteet, jotka liittyvät ryhmien mitoituksiin. Aina kun virka- tai työsuhde tulee avoimeksi, tulee ko. työtehtävän uudelleen järjestelyn mahdollisuudet ilman uuden henkilön palkkaamista selvittää. Tällöin otetaan huomioon kuntien välinen yhteistyö, seudulliset ratkaisut ja ostopalvelut. Valiokuntien tulee täyttölupaa esittäessään selvittää em. asiat.

Toimialojen tulee raportoida kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle toiminnastaan ja taloudestaan huhtikuun ja elokuun lopun tilanteissa. Osavuosikatsaukset julkaistaan kaupungin kotisivuilla. Tämän lisäksi kaupunginhallitus seuraa kaupungin talouden ja toiminnan toteutumista kuukausittain. Tytäryhteisöjen raportointiohjeet ovat konserniohjeessa. Kaupungin yhteisö- ja yhtymäkokouksiin ja -valtuustoihin sekä tytäryhtiöiden hallituksiin nimeämien edustajien tulee luottamustoimissaan noudattaa kaupunginhallituksen tai ao. valiokunnan antamia ohjeita.

Sitovat määrärahat		TAE 2024
Käyttötalous		
Konsernihallinnon toimiala	Toimintakate	-8 179 410
Hyvinvointitoimiala	Toimintakate	-3 840 180
Sivistystoimiala	Toimintakate	-33 812 120
Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala	Toimintakate	4 309 881
Investoinnit		
Maa- ja vesialueet	Investointimenot	1 000 000
Talonrakentaminen	Netto	6 498 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Hyvinvointitoimiala	Netto	255 000
Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala	Netto	1 630 000
Rahoituserät		
Verotulot	Yhteensä	34 490 000
Valtionosuudet	Yhteensä	11 713 000
Rahoitustuotot- ja kulut	Yhteensä	847 500
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	Yhteensä	14 000 000

Konsernihallinnon toimiala

Vastuhenkilöt:

Kaupunginjohtaja
Hallintojohtaja
Talousjohtaja
Henkilöstöpäällikkö
Elinkeinopäällikkö
Ruokapalvelupäällikkö
Maaseututoimenjohtaja
Työllisyysvastaava
Työpajavastaava

Toiminnan kuvaus

Kuntalain 38 §:n perusteella kaupunginhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kuntalain 39 §:ssä todetaan, että kunnanhallituksen tulee vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta, valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta, valvoa kunnan etua, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa sekä edustaa kuntaa työnantajana. Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta, omistajaohjauksesta sekä kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginhallituksen palvelualueisiin kuuluvat päätöksenteko- ja yhteistoiminta, hallinto- ja tukipalvelut, työllisyys-, nuorten työvalmennus-, elinvoimapalvelut, ateria- ja puhtauspalvelut ja maaseututoimi.

Toiminnan muutokset vuonna 2024 ja perustelut muutoksille

Vastuu työnhakijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirtyy kuntien vastuulle 1.1.2025. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostavat kunnille uuden valtionosuuteen oikeuttavan tehtävän. Uudistuksen vaikutus on huomioitu vuodelle 2025 toimintakuluja lisäävänä eränä sekä valtionosuutta kasvattavana eränä. Uudistuksen tavoitteena on nivoa työvoimapalvelut osaksi kunnan elinvoimatyötä sekä tuottaa tehokkaampia ja saavutettavampia palveluita. Uudistukseen valmistaudutaan ja uudistusta valmistellaan kunnissa vuoden 2024 aikana. Päijät-Hämeen työllisyysalueen valmistelutyöhön on varattu talousarvioon rahaa 4 euroa/asukas eli 62 000 euroa.

Vuoden 2023 aikana käynnistetty sähköisen arkiston käyttöönotto kaupunkitasoisesti jatkuu. Vuoden 2024 aikana tarkastellaan rajapintojen rakentamista tarvittaviin ohjelmistoihin. Vuoden 2024 aikana järjestetään presidentin- sekä europarlamenttivaalit. Päätöksentekoa kehitetään sähköisten kokouskäytäntöjen kehittämisellä. Tavoitteena on, että talousarviovuoden 2024 aikana sähköiset kokouskäytännöt ovat käytössä kaupunkitasoisesti.

Orimattilan työvalmennuspalvelut Duunari on osa Orimattilan nuorten palveluprosessia ja se tukee kaupungin työllisyyden hoitoa. Duunari on työelämään ja opintoihin suuntaava palvelu, joka tarjoaa työkokeilua ja palkkatuetta työtä 17-29-vuotiaille työttömille työnhakijoille. Duunarilla työtehtäviä tehdään. Visiossa, Raflassa ja Rempalla, joista jokainen on suuntautunut eri ammattialojen työtehtäviin.

Työvalmennuspalveluiden tavoitteena on kehittää vuoden 2024 aikana kursseja-, koulutusta- sekä yksilö- ja ryhmävalmennusta eri ikäisten työttömien työnhakijoiden työllistymisen edistämiseksi. Toimintaa kehitetään yhteistyössä Orimattilan työllisyyden kuntakoikeilun kanssa ja näin varmistetaan, että palvelujen suunnittelussa, kehittämisessä ja niiden tuottamisessa sekä järjestämisessä toimitaan asiakaslähtöisesti.

Vuoden 2024 loppuun mennessä Orimattilan Työllisyyspalvelut on rakenteeltaan toimiva kokonaisuus, jossa niin työllisyyden hoito kuin työvalmennuspalvelut toimivat saumattomasti yhteen. Joustavat yhteistoimintarakenteet ja asiakkaiden palvelupolku on käytössä. Orimattilan työllisyyden hoidossa on riittävät resurssit ja toimitilat kohdata asiakkaita niin lähikontaktein kuin myös uusia digitaalisia alustoja ja toimintatapoja hyödyntäen. Orimattilan työllisyyspalveltu on aktiivinen kumppani kaupungin eri hallintopalvelujen sekä hyvinvointialueen kuntouttavan työtoiminnan-, sosiaali- ja terveyspalvelujen kanssa. Muutosviestintään kiinnitetään erityistä huomiota, jotta yhteistyö on mahdollisimman sujuvaa ja yhteinen tahtotila sekä tavoitteet löytyvät.

Kaupungin elinkeinotoimen päätavoitteita vuodelle 2024 on yritystapaamisten ja vierailujen säännöllinen jalkautumistyö. Sieltä saatuihin tarpeisiin vastataan ja yrityskäynneistä saadaan tietoisuuteen uusia kehittämistarpeita. Elinkeinotonttien markkinointia päivitetään uusin tienvarsimainoksia ja tontteja markkinoidaan säännöllisesti eri kanavissa. Uusia sijoittuvia yrityksiä etsitään. Hankintoihin, joissa nähdään tarvetta pidetään yrittäjien kanssa

markkinavuoropuheluita, joiden avulla saadaan kasvatettua yritys yhteistyötä ja tietoa kaupungin oman yritystarjonnan mahdollisuuksista.

Orimattilan kaupungin viestinnän ja markkinoinnin kokonaisvaltainen kehittäminen käynnistyi vuonna 2022. Vuoden 2023 aikana mm. tehtiin kaupungille uusi brändi, viestintästrategia, sisäisen viestinnän suunnitelma ja aloitettiin kaupungin verkkosivujen uudistaminen. Vuoden 2024 aikana suunnitelmissa on vielä verkkosivuston lisäksi mm. kaupungin kriisiviestintäohjeen uudistaminen. Kun viestinnän ja markkinoinnin kehittämisen pohjatyö alkaa olla jo kohtalaisen pitkällä, päästään vuoden 2024 aikana tekemään entistä suunnitelmallisemmin ja tehokkaammin kaupungin strategian ja viestintästrategian mukaista markkinointia ja viestintää. Suunnitelmissa on muun muassa asumisen markkinointikampanjan toteuttaminen kevään 2024 aikana ja työnantajamielikuvan parantaminen viestinnän ja markkinoinnin keinoin tulevan vuoden aikana.

Ateria- ja puhtauspalvelut tuottavat maukkaita ja maistuvia koulu- ja päiväkotiaaterioita, sekä huolehtivat kaupungin kohteiden puhtaudesta. Vuonna 2023 haasteita toivat erilaisten tarvikkeiden (elintarvikkeiden, pesuaineiden ja saniteettituotteiden) hintojen korotukset. Palkkakustannusten korotus näkyy myös ateriahintojen ja siivouskustannusten nousuna. Kulurakennetta on tarkasteltu: hankintoja tehostamalla ja niitä järjeistämällä pysytään annetussa budjetissa.

Maaseututoimessa on meneillään EU-ohjelmakausi (2023–2028), kauden toimeenpano jatkuu talousarviovuoden 2024 aikana.

TOIMINNAN MUUTOKSET VUONNA 2024 JA PERUSTELUT MUUTOKSILLE

Talousarviota valmisteltaessa on huomioitu talousarvioraamin esityksen jälkeen leikkaukset kaikista toimintakuluista - 2 % pl. henkilöstömenot. Valtuuston talousarvioseminaarin jälkeen lisäsäästöjä toimialalle on löydetty karsimalla mm. kustannuksia avustuksista (sis. osallistuva budjetointi) 90 000 euroa, leikkaamalla henkilöstön hyvinvointipalveluista uimahalli- ja kuntosalikäyntien tukeminen 5 000 euroa, päättämällä tietohallintopääliikköpalvelu 90 000 euroa, olla täyttämättä vanhempainvapaan sijaisuutta 52 000 euroa, vähentämällä Orimattila-lisään varattua määrärahaa 15 000 eurolla, päätetty olla järjestämättä suunniteltua henkilöstöjuhlaa 20 000 euroa sekä päättämällä, että Startti Centerin avustus pidetään 60 000 eurossa (hakemus 80 000 euroa). Säästötoimenpiteet vaativat toiminnan uudelleen järjestelyjä, riskien tunnistamista sekä ymmärrystä mahdollisesta palvelun laadun heikkenemisestä. Suunnitelmavuosien järkevällä henkilöstösuunnittelulla (mm. eläköitymiset ja määräaikaisuuksien päättymisen huomioiminen) hallittu henkilöstömenojen lasku voidaan saavuttaa, mutta vaatii palveluverkkoratkaisuja.

Suunnitteluvuodet 2025-2026; keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset kehittämisohjelman mukaisesti

Talouden tasapainon säilyttäminen edellyttää jatkuvaa palveluverkon ja palveluiden mitoittamista kuntalaisten tarpeiden sekä tulevan tulo-rahoituksen välillä. Tulevien vuosien tilinpäätöksien pitäminen tasapainoisina edellyttää vuosikatteen riittämistä vuosittaisiin poistoihin. Tämän vuoksi investointitaso tulee asettaa sellaiseksi, johon kaupungilla on varaa ja eri investointihankkeet on priorisoitava keskenään.

Tuloarviot ja määrärahat

Konsernihallinnon toimiala	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	TS 2025	TS2026
TOIMINTATUOTOT	4 107 318	3 925 602	4 120 660	4 218 900	4 319 000
MYYNITUOTOT	3 266 140	3 259 602	3 454 660	3 532 800	3 612 400
MAKSUTUOTOT					
TUET JA AVUSTUKSET	721 371	516 000	516 000	531 600	547 500
MUUT TOIMINTATUOTOT	119 807	150 000	150 000	154 500	159 100
TOIMINTAKULUT	-71 243 431	-11 749 165	-12 300 070	-14 706 920	-15 149 930
HENKILÖSTÖKULUT	-4 610 403	-4 754 734	-5 199 130	-5 332 420	-5 468 630
PALKAT JA PALKKIOT	-3 074 834	-3 280 330	-3 611 630	-3 698 400	-3 787 000
HENKILÖSIVUKULUT	-1 535 569	-1 474 404	-1 587 500	-1 634 020	-1 681 630
ELÄKEKULUT	-1 430 730	-1 354 934	-1 489 380	-1 533 010	-1 577 830
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-104 839	-119 470	-98 120	-101 010	-103 800
PALVELUJEN OSTOT	-63 379 986	-3 670 840	-3 945 680	-6 124 700	-6 335 600
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-886 036	-860 360	-890 110	-916 800	-943 200
AVUSTUKSET	-1 584 182	-1 546 036	-1 364 540	-1 405 500	-1 447 500
MUUT TOIMINTAKULUT	-782 824	-917 195	-900 610	-927 500	-955 000
TOIMINTAKATE	-67 136 113	-7 823 563	-8 179 410	-10 488 020	-10 830 930

100 VALTUUSTO	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	34 098	25 000	50 000	100,0 %
Toimintamenot	-137 686	-159 790	-172 600	8,0 %
Toimintakate (Netto)	-103 588	-134 790	-122 600	-9,0 %
110 PÄÄTÖKSENTEKO JA YHTEISTOIM	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	371 579	292 000	292 000	0,0 %
Toimintamenot	-3 927 009	-2 271 030	-2 302 240	1,4 %
Toimintakate (Netto)	-3 555 430	-1 979 030	-2 010 240	1,6 %
130 HALLINTO- JA TUKIPALVELUT	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	217 389	105 000	105 000	0,0 %
Toimintamenot	-1 803 196	-2 780 484	-3 061 960	10,1 %
Toimintakate (Netto)	-1 585 807	-2 675 484	-2 956 960	10,5 %
150 TYÖLLISYYSPALVELUT	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	188 579	255 000	255 000	0,0 %
Toimintamenot	-2 546 953	-2 928 021	-2 909 670	-0,6 %
Toimintakate (Netto)	-2 358 374	-2 673 021	-2 654 670	-0,7 %
160 ATERIA- JA PUHTAUSPALVELUT	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	3 197 975	3 145 080	3 318 660	5,5 %
Toimintamenot	-3 456 870	-3 393 160	-3 647 900	7,5 %
Toimintakate (Netto)	-258 895	-248 080	-329 240	32,7 %
170 MAASEUTUTOIMI	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	97 697	103 522	100 000	-3,4 %
Toimintamenot	-203 508	-216 680	-205 700	-5,1 %
Toimintakate (Netto)	-105 811	-113 158	-105 700	-6,6 %

Taktiset tavoitteet

Strateginen tavoite	Taktinen tavoite	Mittari ja tavoitetaso
Henkilöstö - Orimattilan sydän	Osaavan henkilöstön saatavuus ja sitouttaminen	<p>Kehitetään kaupungin sisäistä viestintää, lisätään vuorovaikutusta ja parannetaan tiedonkulkua</p> <p>Kehitetään oppilaitosyhteistyötä ja etsitään yhteistyökumppanuuksia ratkaisemaan rekrytointihaasteita</p> <p>Parannetaan Orimattilan työnantajamielikuvaa viestinnän ja markkinoinnin keinoin</p> <p>Mittarit: kaupungin avoimet työpaikat, hakijoiden määrä, sosiaalisen median näkyvyysluvut, henkilöstökyselyn tulokset, laadullinen palaute, avoimet sijaisuuskeikat, työssä oppijoiden/työharjoittelijoiden määrä</p>
Älykkäät ja tarvetta vastaavat palvelut	Digipalvelut ja -taidot osaksi arkea	<p>Kehitetään sähköisiä palveluita ja digitaalista saavutettavuutta kaupunkilaisten tarpeet huomioiden</p> <p>Selkeytetään sisäisen viestinnän välineiden käyttöä</p> <p>Mittarit: yhteydenottomäärät Suomi.fi-kanavan kautta, sisäisen viestinnän kyselyn tulokset, verkkosivu-uudistuksen onnistuminen, verkkosivujen kävijämäärät</p>
Elämän ja yrittämisen yhteistyöalusta	Yritysystävällisyys osaksi arkea	<p>Päätöksenteossa otetaan käyttöön yritysvaikutusten arvioinnin toimintatapa</p> <p>Kehitetään yrittäjien kuntatytytyväisyyttä</p> <p>Parannetaan asiakaskokemusta ja palautteen antamisen mahdollisuuksia asiainn yhteydessä</p> <p>Mittarit: Suomen Yrittäjien järjestämän kuntabarometrin tulos TOP3:ssa, yritysvaikutusten arvioinnin toimintatavan käyttöönotto päätöksenteossa, palautteet</p>

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Kaupunginhallitus Kokousten lukumäärä	22	25	24
Käsiteltyjen asioiden lukumäärä	498	500	500
Ruokapalveluiden ateriamäärä (2023 tunnuslukuna pelkästään lounaat)	600 000 suoritetta. Koululounaita 378511 kpl ja päiväkotilounaita 82625 kpl, erityisruokavalioaterioita 22201. Lisäksi henkilöstöruokailua, aamupaloja, välipaloja, päivällisruokia ja iltapaloja.	500 000	570 000
Maatilojen lukumäärä (aktiivivilat)	750	750	750

Hyvinvointitoimiala

Vastuhenkilöt:

Hyvinvointijohtaja
Liikunta- ja vapaa-aikapäällikkö

Toiminnan kuvaus

Hyvinvointitoimialan tehtävänä on edistää kaupungin strategiassa määriteltyjä tavoitteita erityisesti kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta tiiviissä ja hyvässä yhteistyössä muiden toimialojen ja yhteistyötahojen kanssa. Hyvinvointitoimialan tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi asukkaat, seurakunnat, yhdistykset, järjestöt, eri viranomaiset sekä hyvinvointialue.

Hyvinvointitoimiala muodostuu liikuntapalvelujen tuottamisesta sekä liikuntaan liittyvien olosuhteiden ylläpidosta, osallisuudesta, maahanmuuttopalveluista sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kaupunkitason johtamisesta ja kehittämisestä. Lisäksi hyvinvointitoimialalta koordinoidaan aluekumppanuuspolun toimintaa osana monimuotoista osallisuutta.

Hyvinvointitoimialan toiminta on arkipäiväistä ja koskettaa kaikkia ikäryhmiä sekä on luonteeltaan toimialat läpileikkaavaa.

Liikuntapalvelut ovat toimialan suurin kokonaisuus. Liikuntapalveluiden tehtävä on järjestää liikuntapalveluja ja terveyttä sekä hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, ylläpitää ja kehittää liikuntapaikkoja sekä tukea kansalaistoimintaa. Liikuntapalvelut vastaavat myös liikuntaneuvonnasta sekä osin koulujen uinninopetuksesta.

Hyvinvointitoimiala vastaa vanhus- ja vammaisneuvoston sekä sotiemme veteraanien neuvottelukunnan käytännön toiminnan toteuttamisesta.

Hyvinvointitoimialan toimialajohtaja toimii kaupungin työntekijöiden työsuojelupäällikkönä ja vastaa työnantajan edustajana työsuojeluun liittyvästä yhteistoiminnasta, henkilöstön työsuojelun kehittämisestä ja yhteistyöstä esimiesten, työntekijöiden sekä työterveyshuollon kanssa.

TALOUSARVION LÄHTÖKOHDAT JA TOIMINNAN MUUTOKSET VUONNA 2024

Kuten muutkin toimialat, myös hyvinvointitoimia on kohdannut talousarviota laatiessa merkittäviä haasteita. Ulkoihin kuluihin oli syyskuussa löydetty säästöjä annetun 2 % vaatimuksen sijasta noin 4 % edestä. Hyvinvointitoimialalla tarkasteltiin kaikkia ulkoisia menoja siltä osin, kun ne oli raamissa huomioitu. Kuitenkin tämän jälkeen on jouduttu budjetoimaan puuttuvia välttämättömiä eriä, jonka vuoksi talousarvion ulkoiset toimintakulut ovat kasvaneet alkuperäisen TA2023 tasosta n. 195 000 euroa. Korotusta tekee tietysti myös yleiset palkankorotukset sekä esitetty uusi kotouttamistyön resurssi.

Hyvinvointitoimialan ulkoiset ja sisäiset toimintatuotot ovat yhteensä 620 000 euroa. Toimintatuotot kasvavat edelliseen talousarvioon verrattuna n. 70 000 euroa. Toimialan ulkoiset ja sisäiset toimintakulut yhteensä ovat 4,5 milj. euroa. Henkilöstökulut ovat nousseet 100 000 euroa verrattuna edelliseen talousarvioon.

Henkilöstö- ja sisäisiin kuluihin ei ohjeistuksen mukaan tarvinnut kohdistaa säästötoimia. Toimialan toimintakuluja ei pystytä vähentämään merkittävää määrää, sillä toimialan ulkoiset toimintakulut ovat vain -1 151 920 euroa, joista henkilöstökulujen osuus on 638 010 euroa. Säästöjä on tässä vaiheessa etsitty toimintakuluista puuttumatta vielä merkittävästi palvelutasoon. Sopeutusta ja mahdollista laadun heikkenemistä tullaan kuitenkin vuoden 2024 aikana tekemään.

Toimintakauden haasteena on toimintaan nähden liian vähäinen henkilöstöresurssi. Orimattilassa on panostettu viime vuosina liikuntapaikkarakentamiseen valtavasti, mutta samaan aikaan resurssit niiden ylläpitoon ovat vähentyneet. Turvalliset ja hoidetut liikuntapaikat ovat yksi keskeinen elementti kuntalaisten liikkumismahdollisuuksien edistämisessä. Nykyisellä resurssilla ja henkilöstömäärällä on sopeutettava toimintaa ja liikuntapaikkojen hoitoa keväästä 2024 alkaen kunnossapidettävien liikuntapaikkojen vähentämisellä sekä palvelutason laskemisella esimerkiksi Orimattila Areenalla ja urheilukentillä tapahtuvien tapahtumien osalta.

Mikäli säästötoimia on etsittävä näiden lisäksi myös muualta palveluista, keskeinen toimenpide olisi uimahallin ja lipunmyynti- sekä kahviopalvelujen aukioloaikojen supistaminen. Uimahallin aukioloaikojen supistamisella ei saada merkittäviä säästöjä ilman henkilöstön vähentämistä. Uimahallin laajat aukioloajat ovat mahdollistaneet ohjattujen liikuntaryhmien lisäämisen uinnivalvojen kasvaneen henkilöstöresurssin myötä, mutta se on vaikuttanut myös keskeisesti uimahallin käyttöasteeseen ja myyntituottoihin. Vanhan uimahallin kävijämääriin nähden uimahallin ensimmäisen toimintakauden kävijämäärä oli 210 % (58 305) verrattuna vanhan uimahallin vuoden 2019 kävijämäärään (27 788) ja myyntituotot olivat 295 000 euroa eli kaksinkertaiset vanhan uimahallin aikaisiin myyntituottoihin verrattuna. Aukioloaikojen supistaminen ja henkilöstön vähentäminen vaikuttaisi laskevasti myös myyntituottoihin, rakennuksen kiinteiden kustannusten säilyessä kuitenkin lähes entisellään. Alueellisesti on myös tärkeä huomioida Hollolan uimahallin remontti ja kokonaissulku vuosina 2024-2026, jolloin Orimattilan uimahallilla on hyvä sijainti ja olosuhteet Hollolan asukkaiden tavoittamiseksi.

Maahanmuuttotyössä resurssi on ollut vuoden 2023 riittämätön. Kiintiöpakolaisia on tullut huomattavasti edellisvuotta enemmän, ja lisäksi kaupungissa on aloittanut toimintansa vastaanottokeskus. Vastaanottokeskuksessa asuvat tilapäisen suojelun asiakkaat saavat hakea kotikuntaa keväällä 2024 ja tähän, sekä uusien että vanhojen kiintiöpakolaisten vastaanottoon on varattava lisäresurssia. Talousarviossa on esitetty määrärahaa 1htv määräaikaisen kotouttamisohjaajan palkkaamiseksi. Kotouttamisohjaajan palkkakustannukset tulevat suurilta osin korvatuksi laskennallisina korvauksina, joita arvioidaan vuonna 2024 tulevan n. 60 000 euroa. Mikäli henkilöresurssia tähän ei myönnetä, tulee pohdittavaksi, onko Orimattilan kaupungilla jatkossa edellytyksiä ottaa vastaan kiintiöpakolaisia. Lisäksi vuonna 2025 voimaantuleva kotolain uudistus lisää edelleen kunnan tehtäviä maahanmuuttajien palveluissa.

Kaupunginjohtajan kanssa käytyjen talousarvioneuvotteluiden jälkeen hyvinvointitoimialan talousarviosta on etsitty lisää säästöjä. Näiden myötä osallisuuskoordinaattorin vanhempainvapaan sijaisuutta ei tulla täyttämään. Tämä on merkittävä notkahdus lakisääteisen osallisuustyön kehittämiseksi. Konkreettisine tehtävinä osallisuuskoordinaattorilla jää kesken mm. osallisuusohjelman laatiminen, muralityöryhmän työ, palojoki-hankkeen kehittäminen, aluekumppanuuspöytien toiminnan kehittäminen, osallistavan budjetoinnin kehittäminen, kohtaamispaikkatyön kehittäminen ja muu kuntalaisten yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen vaikuttava työ, joka on ollut kaupunkitasolla läpileikkaavaa. Lisäksi osallisuuskoordinaattori on ollut merkittävässä roolissa maahanmuuttajien kotouttamistyössä. Osallisuuskoordinaattorin puuttuminen aiheuttaa vääjäämättä heikennystä siihen, miten kaupunkilaiset ovat osallisina oman elinympäristönsä asioissa ja pääsevät vaikuttamaan monitasoisesti eri vaikuttamisen kanavissa (esim. osallistavat työpajat, verkostotapaamiset, tapahtumat, kyselyt, eri osallisuuden foorumit jne.)

Lisäsäästöinä edellä mainittu uimahallin lipunmyynnin aukioloaikojen supistaminen otetaan käytäntöön, ja aluekumppanuuspöytien toimintarahasta leikataan 20 %.

Investoinneissa on varauduttu uuden yhteiskoulun lähiliikuntapaikan rakentamiseen 190 000 eurolla, Kalliojärven laiturin rakentamiseen, lähiliikuntapaikkojen kunnostamiseen (esimerkiksi Myllylän koulun kaukalon parannus), sekä luontopolkujen parannukseen. Mikäli yhteiskoulun lähiliikuntapaikan omarahoitusosuus on avustuksen myötä kustannusarviota pienempi, voidaan liikuntapalveluissa arvioida ja toteuttaa investointeja liikuntapalvelujen arvioiman tärkeysjärjestyksen mukaisesti. Yhteensä hyvinvointitoimialan investointeihin on varattu 255 000 euroa.

Liikuntapaikat ja luontopolut ovat merkittävässä roolissa kuntalaisten omatoimisen hyvinvoinnin- ja terveyden edistämiseksi, ja niiden hoitamatta jättäminen vähentää varmasti mielenkiintoa lähteä liikkumaan sekä lisää tyytymättömyyttä kotikaupunkia kohtaan. Vaaranpaikat tulee huomioida ja poistaa. Esitetyt säästöt vaikeuttavat osaltaan hyvinvointitoimialan taktisten tavoitteiden saavuttamista.

Liikunta-avustuksiin on varattu vuodelle 2024 33 000 euroa ja kansalaistoiminnan kevytrahaan 5 000 euroa.

Hyvinvointitoimialan taktiset tavoitteet vuodelle 2024 ovat

1. Aktiivisuuden ja mielekkään arjen mahdollistaminen eri väestöryhmille
2. Kuntalaisen osallisuuden kokemuksen vahvistaminen

Aktiivisen ja mielekkään arjen mahdollistaminen eri väestöryhmille

Väestön ikääntyminen ja eri väestöryhmien vähäinen fyysinen aktiivisuus ja toisaalta liiallinen paikallaanolo haastaa sekä yhteiskunnallisesti että paikallisesti. Toiminnallisesti talousarviokaudella pyritään tavoittamaan eri toimenpitein yhä useampi terveytensä kannalta liian vähän liikkuva kuntalainen aktiivisemmän ja liikunnallisemman arjen pariin tarjoamalla samaan aikaan jo liikkuville kuntalaisille mahdollisuuden monipuolisiin liikunta- ja harrastusmahdollisuuksiin. Ohjatulla liikunnalla ei tavoiteta kattavasti kuntalaisia liikkumaan, joten painopistettä siirretään oletusten sijaan kuntalaisten liikkumisen esteiden todelliseen ymmärtämiseen ja näihin kohdennettujen ratkaisujen tekemiseen. Maahanmuuttajien vapaa-ajan palvelutarjonta keskittyy usein monikulttuurikeskusten toiminnan ympärille ja monet maahanmuuttajaryhmät ovat itse aktiivisia kulttuuritapahtumien ja kokoontumisten järjestämisessä. Maahanmuuttajia ei tulisi kuitenkaan nähdä erillisenä väestöryhmänä, vaan heidät tulisi integroida vahvemmin kantaväestön kulttuuri- ja harrastustoimintaan.

Ikääntyneitä aktivoidaan liikunnallisesti, kulttuurillisesti, yhteisöllisesti, ja luomalla sosiaalisia kontakteja. Toimintaa muutetaan ikääntyneiden toiveiden pohjalta aktiivisesti. Mahdollistetaan osallistuminen omassa arkiympäristössä viemällä palveluita kylille sekä järjestämällä yhteiskuljetuksia. Nähdään ikääntyvä väestö voimavarana ja tuetaan erilaisia vapaaehtoistoiminnan muotoja sekä järjestöjen toimintaa.

Vahvistetaan yhteistyörakenteita eri tahojen välillä siten, että erilaiset osallisuuden alustat ja toimijat toimivat koordinoitusti. Orimattilan kaupunki luo osallisuuden rakenteita ja toimintamalleja yhteistyössä toimijaverkoston kanssa. Kaupunkilaisille aktiivista ja mielekästä arkea vahvistetaan tekemällä näkyväksi vaikuttamisen ja osallisuuden ja osallistumisen erilaiset kanavat ja foorumit.

Kuntalaisen osallisuuden kokemuksen vahvistaminen

Osallisuus on vahvasti koko toimialan palveluissa sekä niiden kehittämisissä mukana. Osallisuus liittyy vahvasti demokratiaan. Kansalaisten osallistumisesta ja osallisuudesta on säädetty perustuslaissa (2 §) ja kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia turvaava lainsäädäntö on laaja-alainen. Osallisuuden käsitteen ilmaantuminen julkiseen keskusteluun Suomessa kytketty kansalaisosallistumisen edistämisen pyrkimykseen. Nykyään kunnat, kansalliset instituutiot ja monet muut toimijat ovat lakisääteisesti velvoitettuja edistämään osallistumista kuulemalla ja osallistamalla ihmisiä. Osallisuuden vaikutuskanavat ovat moninaiset. Tänä päivänä kunnat ja kaupungit ovat ymmärtäneet kuntalaisosallisuuden merkityksen ja ovat valmiita käyttämään siihen resursseja ja aikaa.

Liikuntapalveluissa on vuonna 2023 käynnistetty työ liikuntapalveluiden ulkopuolella olevien kuntalaisten osallistamiseksi palvelujen ja prosessien kehittämiseen. Erityinen painopiste on jo edellä mainittu liikkumisen esteiden ymmärtäminen ja palveluiden kehittämisessä on otettu mukaan palvelumuotoilun menetelmät. Kuitenkin on ymmärrettävä, että terveytensä kannalta liian vähän liikkuvien ryhmä ei ole homogeeninen ja kohderyhmiä erilaisin heille sopivin osallistamisen menetelmin on useita. Vuoden 2024 painopisteenä ovat lapsiperheet ja jatkuvuutena on tarkoitus laajentaa toimintamallia kohderyhmittäin eri väestöryhmiin. Myös nykyisten asiakkaiden osallisuutta liikuntapalveluissa on pyritty edistämään helpommin saavutettavilla palautekanavilla ja niitä kautta tulleiden palautteiden nopeammalla reagoinnilla ja tätä kehitetään edelleen toimintavuonna 2024. Osallisuusohjelman laatiminen ja sen yhteydessä toteutettavat asukasillat ovat yksi merkittävä keino osallisuuden kokemuksen vahvistamiseksi ja asukasosallisuuden ymmärryksen lisäämiseksi.

Hankkeet

Liikkuva Arki Orimattilassa 2024 (hanke varmistuu vasta 3/2024) 17 000 euroa

Suunnitteluvuodet 2025-2026; keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset kehittämisohjelman mukaisesti

Hyvinvointitoimialan keskeiset toiminnan linjaukset ovat palveluiden parempi kokonaishallinta, suunnitelmallisuus, ennakoitavuus ja resursseihin sopeuttaminen. Toimialan toiminnasta viestiminen sekä digitaalisuuden edistäminen tukevat perustehtävän toteuttamista sekä toiminnan avaamista. Tämä tulee näkymään myös tulevien vuosien toiminnassa. Osallisuuden kehittäminen ja asukkaiden oman aktiivisuuden tukeminen sekä kaupungin roolin muuttaminen yhä enemmän mahdollistajaksi tulee näkymään ja toteutumaan toimialan arkityössä sekä toiminnan ohjaamisessa. Tämä on edellytys kaupungin hyvinvointityön toteutumiselle jatkossa, mutta myös tärkeä osa uuden kunnan roolin omaksumista.

Vuoden 2023 alusta käyttöön tullut Hyte-kerroin ohjaa edelleen kaupunkia hyvinvointityössä vaikuttamalla valtionosuuden hyte-kertoimeen sen mukaisesti, miten kaupunki on hyvinvoinnin- ja terveydenedistämistyötä tehnyt.

Tuloarviot ja määrärahat

Hyvinvointitoimiala	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	TS 2025	TS2026
TOIMINTATUOTOT	309 578	552 800	620 480	639 200	658 300
MYYNTITUOTOT	42 594	226 000	67 740	69 800	71 900
MAKSUTUOTOT	177 242	270 800	291 900	300 700	309 700
TUET JA AVUSTUKSET	32 675	21 000	21 000	21 600	22 200
MUUT TOIMINTATUOTOT	57 067	35 000	239 840	247 100	254 500
TOIMINTAKULUT	-2 441 688	-4 174 522	-4 460 660	-4 594 560	-4 731 710
HENKILÖSTÖKULUT	-482 774	-543 060	-638 010	-656 860	-676 210
PALKAT JA PALKKIOT	-389 407	-447 820	-528 710	-544 300	-560 300
HENKILÖSIVUKULUT	-93 368	-95 240	-109 300	-112 560	-115 910
ELÄKEKULUT	-79 249	-78 290	-94 680	-97 520	-100 420
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-14 119	-16 950	-14 620	-15 040	-15 490
PALVELUJEN OSTOT	-367 962	-411 350	-443 250	-456 600	-470 000
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-81 670	-98 550	-90 710	-93 400	-96 000
AVUSTUKSET	-41 002	-46 000	-38 000	-39 200	-40 400
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 468 280	-3 075 562	-3 250 690	-3 348 500	-3 449 100
TOIMINTAKATE	-2 132 110	-3 621 722	-3 840 180	-3 955 360	-4 073 410

200 HYVINVOINTIPALVELUT	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
-------------------------	---------	---------	----------	----------

Tuloarviot ja määrärahat

Toimintatulot	46 754	34 000	69 000	102,9 %
Toimintamenot	-189 991	-223 090	-310 140	39,0 %
Toimintakate (Netto)	-143 237	-189 090	-241 140	27,5 %

201 LIIKUNTATOIMI	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
-------------------	---------	---------	----------	----------

Tuloarviot ja määrärahat

Toimintatulot	262 825	518 800	551 480	6,3 %
Toimintamenot	-2 240 276	-3 926 792	-4 131 260	5,2 %
Toimintakate (Netto)	-1 977 451	-3 407 992	-3 579 780	5,0 %

202 OSALLISUUDEN EDISTÄMINEN	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
------------------------------	---------	---------	----------	----------

Tuloarviot ja määrärahat

Toimintatulot	0	0	0	
Toimintamenot	-11 421	-24 640	-19 260	-21,8 %
Toimintakate (Netto)	-11 421	-24 640	-19 260	-21,8 %

Taktiset tavoitteet

Strateginen tavoite	Taktinen tavoite	Mittari ja tavoitetaso
Älykkäät ja tarvetta vastaavat palvelut	Aktiivisen ja mielekkään arjen mahdollistaminen eri väestöryhmille	Kaupungissa tarjolla oleva vapaa-ajan toiminta sekä osallistumisen ja osallisuuden kanavat ovat helposti löydettävissä ja saavutettavissa. Mittarit: Ohjattujen toimintojen osallistujamäärät kehittyvät positiiviseen suuntaan Maakunnalliset ja valtakunnalliset tutkimukset ja niistä saatavat indikaattorit (hyvinvointikysely, ktk) Osallisuusohjelma valmistuu Tapahtumien osallistujamäärät ja niistä saatu palaute
Elämän ja yrittämisen yhteistyöalusta	Kuntalaisen osallisuuden kokemuksen vahvistaminen	Osallisuuden kokemus kasvaa lähtötasosta. Liian vähän liikkuvien liikkumisen esteet on selvitetty ja löydetty keinoja niiden poistamiseksi. Mittarit: TEA-viisari tiedonkeruun osallisuusmittari, alueellinen hyvinvointikysely, osallisuuden kokemuksen laadullinen kyselytutkimus Väestöryhmäkohtainen tutkimus tehty vähintään yhdestä väestöryhmästä.

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Uimahallin kävijät	33 672	85 000	70 000
Kuntosalin kävijät	11 359	35 000	35 000
Liikuntaryhmien kävijät	9 771	12 000	12 000
Liikuntaneuvonnan asiakkaat		30	50
Avoimen päivätoiminnan- ja kuntosaliryhmien säännölliset kävijämäärät			1350
Senioripalveluiden järjestämät tapahtumat ja niiden osallistujamäärät			3000

Sivistystoimiala

Vastuhenkilöt:

Sivistysjohtaja
Varhaiskasvatusjohtaja
Kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja
Opetuspäällikkö
Nuorisopalvelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Sivistystoimiala keskittyy omassa palvelutuotannossa lakisääteisten palvelujen järjestämiseen sekä toimii yksityisten ja kolmannen sektorin palvelutuottajien kumppanina.

Toimiala tuottaa kuntalaisille henkistä kasvua ja palveluja varhaiskasvatukseen, koulutukseen, kirjaston ja kulttuurin sekä nuorisotyön palvelualoilla. Palvelut tuotetaan lähialueilla tai keskitetysti. Omaa palvelutuotantoa täydennetään tarvittaessa yksityisillä ostopalveluilla

TOIMINNAN MUUTOKSET VUONNA 2024 JA PERUSTELUT MUUTOKSILLE

Sivistystoimiala

Koko toimiala joutuu vastaamaan merkittävään haasteeseen talousarvion 2024 laadinnassa. Talousarvioesitys sisältää merkittäviä säästötoimia, jotka tulevat toteutuessaan kohdistumaan kipeästi moniin palveluihin.

Sivistystoimialan ulkoiset ja sisäiset toimintatuotot ovat yhteensä n. 2,8 milj. euroa. Toimintatuotot vähenevät edelliseen talousarvioon verrattuna n. 0,5 milj. euroa. Toimialan ulkoiset ja sisäiset toimintakulut yhteensä ovat 36,6 milj. euroa. Lisäystä toimintakuluissa edelliseen talousarvioon on 1,5 milj. euroa. Sisäisten vuokrien, aterioiden, siivouspalveluiden ja opetuspalveluiden lisäys on yhteensä n. 1,6 milj. euroa. Ulkoisista toimintakuluista on koko toimialalla säästetty 526 000 euroa (6,6 %).

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatusmaksuista kertyvä tuotto on lakimuutoksen vuoksi pysyvästi alentunut ja talousarviossa maksutuottoja arvioidaan saatavan 277 000 euroa vähemmän verrattuna edellisvuoteen. Kaupunki saa asiakasmaksutuottojen menetyksestä kompensatiota yhteisöverojen kautta mutta tämä ei näy toimialan tulokertymässä.

Yksityisten päiväkotien toimintaedellytyksiä parannetaan korottamalla palvelusetelin arvoa. Kustannuslisäys on 200 000 euroa. Talousarvio on laadittu siten, että päiväkotit Lilliputista ja sen yhteydessä toimivasta ryhmäperhepäiväkotit Peukaloisista luovutaan 1.8.2024 alkaen. Säästönä on huomioitu 252 000 euroa. Virenojan erilliselle esiopetusryhmälle ei ole tarvetta lukuvuonna 2024-2025. Perusteena ovat toimintaan heikoimmin sopivista tiloista luopuminen, alentuneet lapsimäärät ja talouden sekä toiminnan tehostaminen. Päiväkotiverkon tiivistyessä voidaan kesken vuoden tulevien hakemuksien osalta joutua tarjoamaan paikkaa muualta kuin huoltajan ensisijaisesti toivomasta paikasta.

Avoimen varhaiskasvatuksen Kimpan palvelu ja varhaiskasvatuskerhot lakkautetaan 1.1. 2024 alkaen. Säästönä on huomioitu henkilöstökuluja 64 000 euroa. Ulkoisia kuluja kuten ICT-palveluiden ostoja, päiväkotien leikki- ja askarteluvälineisiin tai kalusteisiin varattuja määrärahoja on vähennetty merkittävästi. Käyttötalous ei mahdollista digitaalisen laitteiston, kuten työasemien ja Ipadien määrän lisäystä tai verkkoyhteyksien parantamista digisuunnitelman mukaisesti.

Yksi erityisopettaja ja kuusi varhaiskasvatuksen lastenohjaajaa vähennetään 1.8.2024 alkaen. Vähenevällä erityisopettajaresurssilla ei voida vastata varhaiskasvatusta säädettyyn velvollisuuteen lapselle järjestettävistä tukipalveluista, kuten erityisopetuksesta. Tämän lisäksi on otettava huomioon, että erityisopettajien hallinnollinen työ tuen päätösprosessissa on lisääntynyt merkittävästi 1.8.2022 voimaan astuneen varhaiskasvatustilain muutoksen vuoksi. Erityisopettajan hallinnollinen työvelvoite ulottuu myös yksityiseen varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen lastenohjaajien vähentämisen myötä lapsiryhmien kokoa on pienennettävä, jotta varhaiskasvatusta säädetystä velvoitteesta ja lasten turvallisuudesta voidaan pitää kiinni. Tämä johtaa päiväkotien tilahaasteisiin ja mahdollisiin uusiin tilatarpeisiin, mikä on ristiriidassa yhtäaikaisen palveluverkon tiivistämisen kanssa.

Varhaiskasvatuksen sijaismääräraha on leikattu 25 000. Mitoitus on varmistettava myös henkilöstön poissaolutilanteissa, kun samalla päiväkotien aukiolo pyritään pitämään mahdollisimman laajana. Sijaismäärärahan vähenemisellä voi olla vaikutusta päiväkotien aukioloaikoihin. Varhaiskasvatuksen opettajien riittämättömyys hankaloittaa edelleen laissa asetettujen pedagogisten tavoitteiden saavuttamista ja kuormittaa muuta henkilöstöä. Lasten tuen järjestämiseksi varatun resurssin, kuten erityisopettajan ohjauksen ja tukijaksojen vähentäminen on kriittistä varhaiskasvatuksen opettajille lankeavien lisävastuiden, puuttuvan konsultointituen, työolojen, rekrytointiin liittyvän mainehaitan ja kuormituksen vuoksi. Valmistautuminen valtakunnalliseen henkilöstörakenteen muutokseen jatkuu ja vapautuvia tehtäviä muutetaan asteittain varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviksi, joiden saatavuuden arvellaan olevan parempi kuin opettajien. Varhaiskasvatuksen opettajaopintoihin hakukelpoisuuden tuottavia opintoja tuetaan erikseen sovituin ehdoin samoin kuin varhaiskasvatuksen sosionomin tutkinto-opiskelijoita.

Varhaiskasvatuksen hallinnon henkilöstöä vähennetään siten, että yksi varhaiskasvatuksen palvelupäällikön virka lakkautetaan. Tehtäviä jaetaan uudelleen ja tällä on merkittävä vaikutus varhaiskasvatuksen toimistosihteerin, päiväkodin johtajien, jäljelle jäävän palvelupäällikön sekä varhaiskasvatusjohtajan tehtävämäärään sekä myös sivistyspalveluiden yhteisiin prosesseihin.

Kokonaisuudessaan henkilöstömäärä supistuu 15 henkilöllä verrattuna edelliseen vuoteen.

Varhaiskasvatustulosalueen ulkoiset ja sisäiset toimintatuotot ovat yhteensä n. 581 000 euroa. Toimintatuotot vähenevät edelliseen talousarvioon verrattuna n. 227 000 euroa. Tulosalueen ulkoiset ja sisäiset toimintakulut yhteensä ovat 11,4 milj. euroa. Lisäystä edelliseen talousarvioon on 205 000 euroa. Henkilöstökulut ovat laskeneet 373 000 euroa verrattuna edelliseen talousarvioon, palvelusetelin arvon nostaminen ja kuljetuskustannusten lisääntyminen aiheuttavat talousarvioon n. 280 000 euroa lisää kuluja. Sisäisten vuokrien, aterioiden ja vuokrien lisäys on yhteensä n. 391 000 euroa. Ulkoisista toimintakuluista varhaiskasvatustulosalue on säästänyt 113 500 euroa (3,5 %).

Opetuspalvelut

Orimattilan yhteiskoulun uudisrakennus valmistuu toukokuun 2024 alkupuolella. Se kalustetaan ja varustetaan tarvittavalla tekniikalla kesän 24 aikana ja otetaan koulun käyttöön lukuvuoden 2024–2025 alussa elokuussa 2024. Uudisrakennuksen kokonaiskustannusarvio on 14,5 milj. euroa ja lisäksi sen kalustamiseen on varattu kaupunginhallituksen aiemmin hyväksymä budjetti n. 2 milj. euroa. Mikäli suuri osa kalusto- ja tekniikkahankinnoista tehdään investointien sijaan leasing-rahoituksella, sillä on suuri vaikutus koulun käyttötalouteen.

Koulujen ICT laitevuokrat lisääntyvät, kun vuonna 2023 aloitettua käytäntöä hankkia aina 6. luokkalaisilla oppilaille henkilökohtainen tietokone vuosiluokkien 6.–9. ajaksi jatketaan. (kustannusvaikutus n. 20 000 euroa)

Sivistystoimialan talousarvioesitys sisältää esityksen, että Luhtikylän koululle ei varata enää toimintavaroja 1.8.2024 alkaen. Arvioitu säästö tästä vuodelle 2024 on toimintakulujen osalta n. 175 000 euroa ja jatkossa n. 350 000 euroa vuodessa. Lisäksi säästöinä tulevat rakennuksien pois jäävät korjausinvestoinnit. Valtuuston tulee tehdä koulun lakkauttamisesta vielä erillinen päätös alkuvuoden 2024 aikana. Esitys perustuu valtuuston 1.6.2022 hyväksymiin palveluverkkoselvitykseen ja palveluverkon suunnittelua ohjaaviin periaatteisiin. Palveluverkkoselvitystä on jatkettu vuonna 2023 valtuuston toivomilla lisäselvityksillä. Orimattilan perusopetuksen oppilaiden määrä tulee laskemaan merkittävästi kuluvan vuosikymmen aikana vuodesta 2017 merkittävästi vähentyneen syntyvyyden vuoksi.

Samoilla perusteilla esitetään, että suunnitteluvuodesta 2025 eteenpäin ei varata enää toimintakuluja Kuivannon koulun toimintaan. Koulun oppilasmäärä ja muut palveluverkon suunnittelua ohjaavat kriteerit tarkistetaan Kuivannon koulun osalta syyskuussa 2024 ja jos näiden osalta ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia syksyn 2023 tilanteeseen nähden, valtuustolle esitetään koulun lakkautuspäätöksen tekemistä vuoden 2024 aikana. Koulun toiminta päättyisi kesällä 2025.

Vuosien 2025–2030 investointi-/toimintakulujen karsimista tulee jatkaa koko kouluverkkoa tarkastellen (mm. Henna-Järvi kunta, Pennala-Virenoja, Jokivarsi-Tönnö, Vuorenmäki).

Orimattilan yhteiskoulun, Erkko-lukion ja Jokivarren koulun yhteistyötä tehostetaan mahdollisilla hallinnollisilla yhdistämisillä 2024 alkaen.

Lisäksi opetuspalveluiden osalta karsitaan toimintakuluja vähentämällä oppimisen tuen suunnitelman mukaisesti Jokivarren koulusta yksi TAO-opetuksen ryhmä lukuvuoden 2023–2024 jälkeen. Säästövaikutus on n. 90 000 euroa vuonna 2024. Valmistavan opetuksen resurssointia pienennetään neljällä ryhmällä (vuonna 2023 käynnissä 5 ryhmää)

säästövaikutus n. 110 T€. Yleisopetuksesta vähennetään lukuvuoden 2023-2024 jälkeen kaupunkitasoisesti oppilasmäärän pientymisen perusteella koulunkäyntiohjaajien resurssia 13 HTV (säästö n. 220 000 euroa vuonna 2024). Koulujen kansainväliseen Erasmus-vaihtoon liittyviä opettajien sijaispalkkioita ei varata talousarvioon vaan ne hoidetaan ns. OTO-menettyllä (säästö n. 25 000 euroa). Lisäksi oppimateriaalien ja koulutarvikkeiden määrärahoja leikataan vuoden 2023 tasosta 10 % (säästö n. 40 000 euroa). Perusopetuksen ja toisen asteen tuntikehystä leikataan n. 100 000 euroa.

Opetuspalvelujen tulosalueen ulkoiset ja sisäiset toimintatuotot ovat yhteensä n. 2 milj. euroa. Toimintatuotot vähenevät edelliseen talousarvioon verrattuna n. 183 000 euroa. Tulosalueen ulkoiset ja sisäiset toimintakulut yhteensä ovat 23,2 milj. euroa. Lisäystä edelliseen talousarvioon on 1,6 milj. euroa. Henkilöstökulut ovat nousseet 312 000 euroa verrattuna edelliseen talousarvioon. Yhteiskoulun kalustamiseen liittyviin leasing-vuokriin on varattu 183 000 euroa ja kuljetuskustannukset ovat lisääntyneet edelliseen talousarvioon verrattuna 62 000 euroa, nämä lisäävät kuluja yhteensä 245 000 euroa. Sisäisten vuokrien, siivouspalveluiden ja lisäys on yhteensä n.1,4 milj. euroa. Tämä johtuu suurelta osalta aiemmin mainitusta Yhteiskoulun, Erkko-lukion sekä Myllylän koulun sisäisistä vuokrasta uusien koulun valmistumisen jälkeen. Sisäisissä ateriapalveluissa on säästöä yhteensä 91 000 euroa. Ulkoisista toimintakuluista Opetuspalvelujen tulosalue on säästänyt 330 000 euroa (7,9 %).

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut valmistautuvat lähivuosina kirjaston ja taidemuseon tilojen uudelleen organisointiin. FCG:ltä tilatun selvityksen mukaan mahdollisia tulevia sijoituspaikkoja kirjastolle ja taidemuseolle on Pappilantiellä, Kehräämöillä tai Kaupungintalon yhteydessä. Lisäksi tutkitaan peruskorjauksen tai uudelleen rakentamisen vaihtoehtoja. Tilat alkavat käydä pieneksi ja ovat käyttökänsä lopussa, mutta nykyisessä tilanteessa on hyvä harkita rauhassa, mihin suuntaan tilakysymystä viedään.

Vuonna 2024 erilaisilla tapahtumilla edistetään kuntalaisten hyvinvointia ja Orimattilan elin- ja vetovoimaa sekä tarjotaan mahdollisuuksia kuntalaisten osallisuuteen. Yhteistyöllä kolmannen sektorin, seudullisen ja kaupungin eri palvelualueiden välillä pyritään houkuttelemaan kulttuuritalon palveluille uusia käyttäjiä ja tuomaan esille Orimattilan laadukkaita kirjasto- kulttuuri- ja museopalveluita.

Taidemuseolla jatkaa vuonna 2023 aloittanut museoamanuenssi Wall-Hakala kokoelman ja vaihtuvien näyttelyiden parissa. Taidemuseon markkinointiin voidaan panostaa Kalevi Hakalan perintörahojen turvin. Lisäksi toteutetaan vuodessa neljä vaihtuvaa näyttelyä. Taidemuseota suunnitellaan haettavaksi valtionosuuden piiriin vuonna 2027, jolloin taidemuseolla tulisi olla 2 htv eli museoamanuenssi ja museonjohtaja.

Kirjastolle ei palkata lisää henkilökuntaa vuonna 2024, siihen ei ole taloudellisia edellytyksiä. Orimattilan kirjasto- ja kulttuuripalveluista poistetaan 1 henkilötyövuosi ajalle 1.1.2024-31.12.2024, eikä kulttuuripäällikön tilalle palkata sijaista. Lisäksi kotiseutumuseon lakkauttaminen näyttää välttämättömältä. Lisäksi poistetaan yhdistyksille myönnettyistä toiminta-avustuksesta n. 30 %. Kirjaston aineistohankinnoista ja ilmoitusmyynnistä säästetään n. 35 000 euroa.

Kirjasto- ja kulttuuritoimen tulosalueen ulkoiset ja sisäiset toimintatuotot ovat yhteensä n. 56 000 euroa. Toimintatuotot vähenevät edelliseen talousarvioon verrattuna n. 22 000 euroa. Tulosalueen ulkoiset ja sisäiset toimintakulut yhteensä ovat n. 933 000 euroa. Vähennystä edelliseen talousarvioon on n. 78 000 euroa. Henkilöstökulut ovat nousseet 19 000 euroa verrattuna edelliseen talousarvioon. Sisäiset vuokrat vähenevät 47 000 euroa, johtuen Kotiseutumuseon vuokrasta. Sisäisissä siivouspalveluissa on lisäystä 9 000 euroa. Ulkoisista toimintakuluista tulosalue on säästänyt 52 000 euroa (20,5 %). Kulttuuriyhdistysten toiminta-avustuksiin on varattu vuodelle 2024 12 000 euroa.

Nuorisopalvelut

Sivistyspalvelukeskuksen suuren tilavuokran ja haasteellisen talustilanteen vuoksi säästötoimena tuleville talousvuosille sivistyspalvelukeskuksen sekä Artjärven nuorisotiloista luovutaan ja toiminta keskitetään Artjärvellä koululle, keskustassa nuorten aikuisten tilan yhteyteen sekä mahdollisesti muihin synergiaetuja lisääviin tiloihin. Nuorisotilatoiminnan (nuokun), liikkuvan nuorisotyön sekä loma-ajan toimintojen kehittämistä jatketaan edelleen kustannustehokkaasti. Turvallisten, terveellisten, tarkoituksenmukaisten ja taloudellisesti kestävien tilojen osalta keskitetään palveluita ja pyritään toimimaan siellä, missä nuoret ovat.

Nuorten aikuisten (17-25 v) tila avataan Orimattilan keskustaan. Nuorten aikuisten tilan toiminta vakiinnutetaan vuoden 2024 aikana kiinteäksi osaksi nuorisopalveluita. Nuorten aikuisten tilan toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä tavoitteena on luoda yhteisöllisen turvallisen yhdessäolon tila nuorille sekä lisäksi tarjota matalan kynnyksen palveluita nuorille yhteistyössä organisaation muiden toimijoiden, paikallisten yhdistysten ja hyvinvointialueen eri

sektoreiden kanssa. Tilan avaamista haastaa taloustilanne, joka vaatii tilan kaluste- ja materiaalihankinnoissa päätyämään kompromisseihin. Toiminta-aikoja muodostetaan henkilöstöresurssin mukaisesti.

Nuorisoyhdistysten toiminta-avustuksista leikataan n. 30 % (5 000 euroa), nuokun tuntiohjaajaresurssista n. 6 000 euroa. Nuorisoyhdistysten toiminta-avustuksiin varataan vuodelle 2024 12 100 euroa. Nuorisotapahtuman (Taiteiden ilta) järjestämiseen varataan 3 000 euroa (leikkaus nykyiseen 70 %), mikä tarkoittaa, että on pystyttävä löytämään paikallisista yrityksistä sponsorointiapua tapahtuman järjestämiseen nykyisen kaltaisena.

Nuorisopalveluiden toiminnan laatua vahvistetaan seudullisessa yhteistyössä nuorisotyön perussuunnitelman (NUPS) osalta. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi otetaan huomioon kouluterveyskyselyn 2023 tuloksia ja kehitetään muun muassa päihdekasvatustoimintaa. Nuorten osallisuutta lisätään nuorten tila/talotoimikunnan toiminnalla sekä osallistamalla nuoria keskustan uuden tilan kehittämiseen. Kehittämistoimia leikkaukset rajoittavat kohtalaisesti, mutta olisi hyvä myös arvioida toiminnan panostuotos suhdetta käytettyyn euromäärään suhteessa saavutettuun yhteiskuntakelpoiseen nuoreen.

Nuorisotoimen tulosalueen ulkoiset ja sisäiset toimintatuotot ovat yhteensä n. 105 000 euroa. Toimintatuotot lisääntyvät edelliseen talousarvioon verrattuna n. 5 000 euroa. Tulosalueen ulkoiset ja sisäiset toimintakulut yhteensä ovat n. 427 000 euroa. Vähennystä edelliseen talousarvioon on n. 181 000 euroa. Henkilöstökulut ovat laskeneet 82 000 verrattuna edelliseen talousarvioon. Sisäiset vuokrat vähenevät 60 000 euroa, johtuen Artjärven tilan siirtymisestä sisäisiin vuokriin ja nuorisotilan siirtymisestä Nuorten aikuisten tilan yhteyteen. Sisäisissä siivouspalveluissa on vähennystä 11 000 euroa. Ulkoisista toimintakuluista tulosalue on säästänyt 27 000 euro (29,5 %).

Nuorisopalveluiden operatiivisesta toiminnasta on vastannut 12.9.2022 alkaen määräaikainen (31.1.2024 saakka) nuorisopalvelupäällikkö. Järjestely, jossa nuorisopalveluilla on ensimmäistä kertaa oma esihenkilö, on osoittanut tarpeellisuutensa ja vaikuttavuutensa. Toiminnan kehittäminen vaatii kuitenkin edelleen jatkossa esihenkilön riittävää aikaa ja osaamista. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantaminen on (ehdotus) toimialan keskeisen taktinen tavoite vuosille 2024-2025.

Suunnitteluvuodet 2025-2026; keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset kehittämisohjelman mukaisesti

Suunnitteluvuosina sivistystoimialan palvelutuotannossa on keskeistä lasten, nuorten, perheiden ja kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistäminen tarkoituksenmukaisen palveluverkon ja talouden mahdollistamissa puitteissa.

Orimattilaan perusopetuksen oppilasmäärä laskee vuoteen 2028 mennessä 20 %, mutta 1-6 vuosiluokkien osalta jo 30 %. Oppilasmäärien merkittävä pienentyminen tulee vähentämään varhaiskasvatus- ja opetuspalveluiden tuottamisen tarvetta, ellei syntyvyys ja/tai muuttoliike käänny nopeasti voimakkaaseen kasvuun. 2020-luvun aikana arvioitu lapsimäärien vähentyminen tarkoittaisi opetuspalveluissa nykyisellä keskiluokkakoolla yhteensä 20 luokan vähentymistä.

Useissa toimialan käyttämissä rakennuksissa on tiedostettu olevan toiminnallisia sekä rakennusten kuntoon liittyviä haasteita. Rakennukset ovat eri ikäisiä ja osaa on laajennettu useaan otteeseen. Korjausvelka on osin kohonnut. Rakennusten toiminnallisuus, sijainti ja kunto ei täysin vastaa enää kokonaisuutena tulevaisuuden haasteita. Rakennukset perustuvat useaan pieneen yksikköön, ylläpitokustannuksia lisää rakennusten maantieteellinen sijainti. Rakennusten sijainti ei enää täysin vastaa kaupunkistrategian linjauksia. Jos palveluverkko säilyy ennallaan ja kaikki kiinteistöt remontoitaisiin teknisesti ja toiminnallisesti kestäväälle tasolle, sisäisten vuokrien määrä ja osuus kokonaiskustannuksista kohoaa tasolle mihin kaupungin taloudellinen kantokyky ei riitä.

Palveluverkon tarkastelua ja toimintojen keskittämistä puoltavat myös monet toiminnan laatuun ja kehittämiseen liittyvät näkökulmat. Näitä ovat esimerkiksi riittävien yksikkökohtaisten resurssien lisäksi jatkuvasti lisääntyvä oppimisen tuen ja oppilashuollon tarve sekä osaavan ja pysyvän henkilöstön saatavuus. Mitä hajanaisempi palveluverkko, sitä enemmän esimerkiksi eri yksiköissä työskentelevien ammattilaisten aikaa kuluu matkustamiseen paikasta toiseen. Suuremmissa yksiköissä voidaan paremmin turvata resurssien määrä ja laatu sekä osaamisen kehittyminen jatkuvassa moniammatillisessa yhteistyössä. Palveluverkkoratkaisut mahdollistavat myös hallinnollisten toimintojen tehostamista sekä digitalisaatioon liittyvien infrastruktuuri-, laite- ja tukipalveluiden hankintoja ja organisointia. Myös koulun aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä lasten monipuolista harrastustoimintaa koulupäivien yhteyteen on mahdollista organisoida paremmin tiiviimmässä palveluverkossa.

Tuloarviot ja määrärahat

Sivistystoimiala	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	TS 2025	TS2026
TOIMINTATUOTOT	2 787 570	3 235 100	2 767 700	2 851 200	2 937 100
MYYNITUOTOT	1 536 561	1 467 100	1 537 000	1 583 200	1 630 700
MAKSUTUOTOT	541 314	619 000	379 700	391 300	403 300
TUET JA AVUSTUKSET	693 853	1 131 500	833 000	858 100	883 900
MUUT TOIMINTATUOTOT	15 842	17 500	18 000	18 600	19 200
TOIMINTAKULUT	-34 058 576	-35 061 000	-36 579 820	-37 391 750	-38 512 060
HENKILÖSTÖKULUT	-19 686 434	-19 918 800	-19 817 500	-20 124 550	-20 730 460
PALKAT JA PALKKIOT	-15 922 931	-16 362 460	-16 321 570	-16 574 000	-17 072 900
HENKILÖSIVUKULUT	-3 763 503	-3 556 340	-3 495 930	-3 550 550	-3 657 560
ELÄKEKULUT	-3 175 119	-2 927 460	-3 027 920	-3 075 250	-3 167 900
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-588 384	-628 880	-468 010	-475 300	-489 660
PALVELUJEN OSTOT	-8 160 850	-7 595 050	-8 717 900	-8 981 200	-9 249 000
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-696 731	-816 310	-706 420	-728 200	-748 700
AVUSTUKSET	-706 138	-735 100	-724 100	-745 900	-768 300
MUUT TOIMINTAKULUT	-4 808 422	-5 995 740	-6 613 900	-6 811 900	-7 015 600
TOIMINTAKATE	-31 271 006	-31 825 900	-33 812 120	-34 540 550	-35 574 960

320 VARHAISKASVATUSPALVELUT	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	752 094	858 100	580 700	-32,3 %
Toimintamenot	-10 653 221	-11 112 010	-11 361 850	2,2 %
Toimintakate (Netto)	-9 901 127	-10 253 910	-10 781 150	5,1 %
410 HALLINTO	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	0	0	10 000	
Toimintamenot	-448 763	-628 920	-488 170	-22,4 %
Toimintakate (Netto)	-448 763	-628 920	-478 170	-24,0 %
420 OPETUSPALVELUT	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	1 895 812	2 199 500	2 016 000	-8,3 %
Toimintamenot	-21 205 146	-21 549 140	-23 215 810	7,7 %
Toimintakate (Netto)	-19 309 334	-19 349 640	-21 199 810	9,6 %
440 AIKUISKOULUTUS	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	0	0	0	
Toimintamenot	-184 415	-152 400	-154 100	1,1 %
Toimintakate (Netto)	-184 415	-152 400	-154 100	1,1 %
460 KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELI	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	64 624	77 500	56 000	-27,7 %
Toimintamenot	-1 108 882	-1 010 320	-932 640	-7,7 %
Toimintakate (Netto)	-1 044 259	-932 820	-876 640	-6,0 %
480 NUORISOTOIMI	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	75 040	100 000	105 000	5,0 %
Toimintamenot	-458 149	-608 210	-427 250	-29,8 %
Toimintakate (Netto)	-383 109	-508 210	-322 250	-36,6 %

Taktiset tavoitteet

Strateginen tavoite	Taktinen tavoite	Mittari ja tavoitetaso
Elämän ja yrittämisen yhteistyöalusta	Lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantaminen laaja-alaisella yhteistyöllä	Kansallinen laadunarviointijärjestelmä Valssi, Kouluterveyskysely, Seudullinen nuorisotyön perussuunnitelma (NUPS), Tea-viisari
Älykkäät ja tarvetta vastaavat palvelut	Palveluverkkoratkaisut tukemaan terveyttä, laatua ja taloutta	Kiinteistöjen investointi-/toimintakulujen karsimisessa onnistuminen vuosille 2024-2030, kiinteistöstrategian B-salkun sisältämien kiinteistöjen määrän vähentyminen, sisäilmailmoitusten määrä
Henkilöstö - Orimattilan sydän	Henkilöstön hyvinvointi osaamisen ja pito-/vetovoiman takuuna	Henkilöstökyselyn tulokset 2023-2025. Täydennyskoulutussuunnitelmien laadinta ja toteutus.

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Lapsia kunnallisten varhaiskasvatuspalvelujen ja esiopetuksen piirissä lkm.	551	603	450
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	152	160	150
Perusopetuksen kustannukset euro / oppilas	10 478	10 996	11 926
Perusopetuksen oppilasmäärä	1774	1 750	1720
Lukiokoulutuksen kustannukset euro / oppilas	10 880	10 017	12 602
Opiskelijamäärän keskiarvo	195	200	190
Opetuskiinteistöt	10	10	9
Pääkirjaston ja kirjastoauton käyntikerrat	60 935	60 000	61000
Kokonaislainaus	197 940	200 000	200 000
Kävijät nuorisopalvelujen tapahtumissa sekä asiakasmäärät nuorisotiloissa ja nuorten toiminnoissa	7069	5000	5000
Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä	141	150	150
Taidemuseon kävijämäärä	4078	3 800	5500
Kulttuuripalveluiden järjestämät tapahtumat (uusi)	110	20	1000
Wellamo-opiston orimattilaiset opiskelijat	1 198	1 300	1300
Avoin päiväkotikiinpan kävijät	3478	500	1000

Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala

Vastuhenkilöt:

Kaupunkikehitysjohtaja
Toimitilajohtaja
Vesilaitoksen johtaja

Toiminnan kuvaus

Kaupunkikehitys- ja teknisen valiokunnan tehtävät koskevat pitkälti kaupungin fyysisen ympäristön ylläpitoa ja muuttamista sekä kaupungin peruspalveluihin kuuluvien asioiden tuottamisesta (kadut, vesi / viemäri). Kaupunkikehitystä tukevia toimintoja ovat mm. kaavoitus- ja maankäyttö. Lisäksi valiokunnan tehtäviin kuuluvat katujen, puistojen, maankaatopaikkojen ja yleisten alueiden suunnittelu, kunnossapito, ylläpito ja rakennuttaminen, sekä yksityisteiden avustukset. Lisäksi valiokunnan tehtäviin kuuluu vastata kaupungin toimitiloista sekä vesilaitoksen toiminnasta. Vesilaitos vastaa veden ja jäteveden käsittelystä kaupungin hyväksymällä toiminta-alueella.

Toiminnan muutokset vuonna 2024 ja perustelut muutoksille

Toimialan taktiset tavoitteet tukevat kaupunkistrategian strategisia tavoitteita. Taktiset tavoitteet eli valtuustotason tavoitteet toimialalla ovat: Vähähiilisen liikkumisen edistäminen, kaupunkisuunnittelu on ennakoivaa ja tavoitteellista sekä kiinteistön omistajien tasapuolinen kohtelu.

Vähähiilisen liikkumisen edistämistä toteutetaan laatimalla Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma, joka auttaa kuntaa pitkäjänteisessä suunnittelutyössä. Ohjelmassa tunnistetaan ja määritellään konkreettisia toimenpiteitä, jotka edistävät poikkihallinnollisesti kävelyä ja pyöräilyä. Tavoite tukee Orpon hallitusohjelman MAL-linjauksia: Kannustetaan kaupunkiseutuja pyöräilyn ja kävelyn edistämiseen.

Ennakoivan ja tavoitteellisen kaupunkisuunnittelun yhteydessä toteutetaan asemakaavojen ajantasaisuuden arviointi, jonka yhteydessä asukkaat ja yrittäjät osallistetaan laajasti. Analyysin avulla löydetään ne kohteet, joissa asemakaava on vanhentunut. Vanhentuneiden kohteiden osalta tehdään esitys vaihtoehtoisista etenemistavoista: Kaavan kumoaminen, kaavan muuttaminen tai kaavan toteuttaminen sellaisenaan.

Kiinteistön omistajien tasapuolinen kohtelu on kolmas taktinen tavoite, jonka yhteydessä toteutetaan kiinteistöveroselvitys. Perusajatuksena on verrata verohallinnon rekisterissä olevia kiinteistöverotietoja kunnan rakennusrekisterissä oleviin tietoihin, myös maastomittaukset ovat mahdollisia. Lopputuloksena on verovelvollisten tasapuolinen kohtelu.

Toimialan hallitsemat omaisuusmassat koostuvat maaomaisuudesta, katu-, puisto-, silta ja muusta yleisten alueiden omaisuudesta sekä toimitilaomaisuudesta. Lisäksi vesilaitos hyödyntää ja on symbioosissa Orimattilan Vesi Oy:n omistamien putkistojen kanssa, jotka näkyvät tästä syystä osaltaan vesilaitoksen toiminnassa ja tavoitteissa. Vesilaitoksen osalta tavoitteena on panostaa olemassa olevan verkoston tutkimukseen ja huoltoon taloudellisten resurssien puitteissa. Tavoitteena on saada vuotovesien määrä pienemään ennakoivan huollon ja oikein kohdistettujen investointien avulla.

Maaomaisuuden hallintaan liittyvä tavoitteellisuus näkyy kaupunkikehitys- ja maankäytön tulosalueella edellisenä vuonna valmistuneen maanhankinnan suunnitelmallisuustavoitteen toteuttamisena sekä toisaalta tonttivarannon monipuolisuudessa ja riittävydessä.

Tilapalvelun tavoitteena on toimitilojen hallinnan, kustannustehokkuuden ja suunnitelmallisuuden kehittäminen entistä paremmilla teknisillä apuvälineillä. Kiinteistöstrategiaan liittyvien toimenpiteiden eteenpäinvieminen päätöksentekoon, strategian toteutuminen edellyttää myös rakennuksista luopumista. Käyttäjäorganisaatioiden kanssa tullaan tekemään kestäviä ratkaisuja kiinteistöjen toiminnallisten ominaisuuksien, tilojen käytön tehokkuuden ja kiinteistöjen kokonaistarpeen osalla. Kiinteistöjen korjausvelan vähentämistä jatketaan taloudellisten resurssien puitteissa.

Tavoitteena on myös ilmastonmuutoksen torjunta ja sopeutuminen. Tekninen toimiala pyrkii omilla toimillaan toisaalta sopeutumaan ja toisaalta estämään ilmastonmuutokseen vaikutuksia. Erityisesti yhdyskuntatekniikassa keskitytään metsästrategian toteuttamiseen ja metsäsuunnitelman laatimiseen, jossa huomioidaan julkisten metsien vaikutus ilmastonmuutoksen torjunnassa sekä toisaalta toteutetaan hulevesiohjelmaa. Tilapalvelussa pyritään tekemään

energiatohokkaita ratkaisuja niin, että energian kulutusta voidaan laskea 3 %:ia ensi vuodelle ja tukea siten kaupungin ilmastotavoitteita.

Teemana on myös asukas- ja yritysviihtyisyys, jota tukevat erityisesti keskustan kehittäminen sekä muut kaupungin vetovoimaa lisäävät tavoitteet, mutta myös edellä luetellut olemassa olevan omaisuusmassan korjaukset ja taloudellisesti kestäväällä pohjalla oleva omaisuuden hoito. Tilapalvelussa kiinteistöhuollon kehittämistoimilla parannetaan edelleen toimintavarmuutta toimitilojen ylläpidossa ja niiden käytössä, joskin taloudellisten resurssien väheneminen hidastaa kehittämistoimien etenemistä.

Myös viestintä ja digitaalisuus huomioidaan toiminnassa. Digitaalisuudella tarkoitetaan erityisesti sähköistä asiointia ja sen kehittämistä edelleen. Lisäksi vesilaitos jatkaa etäluettavien mittarien käyttöönottoa ensi vuoden puolella, joka tukee digitaaliseen aikaan siirtymistä. Viestinnän tehostamisella tarkoitetaan sitä, että koko kaupunkiorganisaatiossa viestitään entistä tehokkaammin ja osaavammin niin ulkoisesti kuin sisäisesti.

Yksitysteiden kunnossapitoavustuksiin on vuodelle 2024 varattu 124 720 euroa.

Suunnitteluvuodet 2025-2026; keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset kehittämisohjelman mukaisesti

Toimialan keskeisinä toiminnan linjauksina ovat edelleen suunnitelmallisuuden lisääminen, asiakaslähtöisyyden ja henkilöstötyytyväisyyden parantaminen sekä taloudellisesti pitkäkestoisten ratkaisujen tekeminen. Näiden lisäksi huomioidaan entistä vahvemmin ilmastonmuutoksen torjuntatavoitteet sekä näihin sopeutuminen toimialan työssä. Myös digitaalisuus, viestintä ja yritysstävällisyys tulevat näkymään tulevassa toiminnassa. Keskeisinä tavoitteina tulee olemaan myös rakennusten salkutuksen päivitystyö sekä myyntiohjelman toteuttaminen sekä kiinteistöveroselvityksen tehokas ja suunnitelmallinen edistäminen.

Uusi kirkastettu kaupunkistrategia on valmistunut syksyllä 2023, jonka perusteella on laadittu toimialan kehityssuunnat ja taktiset tavoitteet tulevaisuudelle.

Tuloarviot ja määrärahat

Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	TS 2025	TS2026
TOIMINTATUOTOT	11 908 300	13 091 632	16 082 300	16 564 700	17 061 400
MYYNITUOTOT	3 141 708	3 079 840	4 373 650	4 504 800	4 639 800
MAKSUTUOTOT	218 686	216 500	219 500	226 100	232 800
TUET JA AVUSTUKSET	31 843	14 000	84 000	86 500	89 100
MUUT TOIMINTATUOTOT	8 516 064	9 781 292	11 405 150	11 747 300	12 099 700
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	192 370	198 200	204 200
TOIMINTAKULUT	-10 518 430	-10 936 560	-11 964 790	-12 323 870	-12 692 420
HENKILÖSTÖKULUT	-2 142 613	-2 119 890	-2 331 800	-2 401 870	-2 473 920
PALKAT JA PALKKIOT	-1 685 112	-1 743 130	-1 927 780	-1 985 700	-2 045 300
HENKILÖSIVUKULUT	-457 500	-376 760	-404 020	-416 170	-428 620
ELÄKEKULUT	-397 106	-309 710	-349 870	-360 380	-371 190
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-60 395	-67 050	-54 150	-55 790	-57 430
PALVELUJEN OSTOT	-3 892 158	-4 306 550	-5 137 460	-5 292 200	-5 450 500
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 755 100	-2 840 900	-2 836 350	-2 921 100	-3 008 300
AVUSTUKSET	-154 720	-158 820	-124 720	-128 500	-132 400
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 573 839	-1 510 400	-1 534 460	-1 580 200	-1 627 300
TOIMINTAKATE	1 389 870	2 155 072	4 309 880	4 439 030	4 573 180

500 VESILAITOS	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
----------------	---------	---------	----------	----------

Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	2 873 166	2 784 500	2 858 100	2,6 %
Toimintamenot	-2 921 715	-2 798 480	-2 839 880	1,5 %
Toimintakate (Netto)	-48 548	-13 980	18 220	

510 ELINVOIMA- JA MAANKÄYTTÖPALVELUT	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
--------------------------------------	---------	---------	----------	----------

Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	37 136	37 000	35 000	-5,4 %
Toimintamenot	-806 181	-949 910	-931 760	-1,9 %
Toimintakate (Netto)	-769 045	-912 910	-896 760	-1,8 %

530 YHDYSKUNTATEKNIikka	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
-------------------------	---------	---------	----------	----------

Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	246 233	256 500	1 538 500	499,8 %
Valmistus omaan käyttöön			119 000	
Toimintamenot	-1 464 158	-1 739 790	-2 864 900	64,7 %
Toimintakate (Netto)	-1 217 925	-1 483 290	-1 207 400	-18,6 %

540 TILAPALVELU	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	Muutos-%
-----------------	---------	---------	----------	----------

Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	8 528 969	9 810 632	11 447 700	16,7 %
Valmistus omaan käyttöön			73 370	
Toimintamenot	-4 940 027	-4 995 150	-4 845 480	-3,0 %
Toimintakate (Netto)	3 588 942	4 815 482	6 602 220	37,1 %

560 LUPA- JA VALVONTAPALVELUT	TP 2022	TA 2022	VH 2023	Muutos-%
-------------------------------	---------	---------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	222 796	203 000	203 000	0,0 %
Toimintamenot	-386 275	-453 230	-482 770	6,5 %
Toimintakate (Netto)	-163 480	-250 230	-279 770	11,8 %

Taktiset tavoitteet

Strateginen tavoite	Taktinen tavoite	Mittari ja tavoitetaso
Älykkäät ja tarvetta vastaavat palvelut	Vähähiilisen liikkumisen edistäminen	Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma valmis, yhteistyötahot sitoutettu laajasti ja toimenpiteet määritelty 2024. Toimenpiteet käynnistetty 2025.
Elämän ja yrittämisen yhteistyöalusta	Kaupunkisuunnittelu on ennakoivaa ja tavoitteellista	Ajantasaisuuden arviointi valmis 2024, muutostarpeet määritelty 2025.
Älykkäät ja tarvetta vastaavat palvelut	Kiinteistön omistajien tasapuolinen kohtelu	Vuonna 2024 päivitetään kaupungin asemakaava-alueen kerrostalorakennusten tiedot. Vuonna 2025 teollisuusrakennusten tiedot ja vuosina 2026 ja 2027 päivitetään asemakaavoitettujen pientaloalueiden tiedot. Vuonna 2028 päivitetään haja-asutusalueen rakennuskanta.

Yhdyskuntatekniikka Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Kunnossapidettävät kaavatiet ja kevyen liikenteen väylät (km)	170 km	169	176
Metsät (ha)	504 ha	500	517
Maankaatopaikkojen kuormat yht. lkm	1528 kuormaa = 26857t	2000	2000
Katuvalaistus (energiakulutus) KWH	722040 kWh	722040	500 000
Katuvalojen määrä	2090 kpl	2092	2100
Uusien hankittujen leikkivälineiden määrä (lkm)	10 kpl	12	10
Kunnostettujen viheralueiden määrä, kpl	4	3	3

Kaupunkikehitys- ja maankäyttö Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Myydyt omakotitalotontit	6	15	5
Vapaat omakotitontit	95	120	120
Kaavoitetut uudet asuintontit	1	0	0
Hyväksytyt kaavat	4	3	3
Hyväksytyt kaavat (k-m ²)	4 600	300	1 800
Vähämerkityksellisen asemakaavan kiertonopeus	8 kk	1 vuosi	1 vuosi
Asemakaavan kiertonopeus	2 vuosi	2 vuosi	2 vuosi
Poikkeamisluvat/suunnittelu-tarveratkaisut	8	7	5
Uusien alueiden kustannustehokkuus		Toteuttaminen arvioidaan kannattavaksi	Toteuttaminen arvioidaan kannattavaksi

Tilapalvelu Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Rakennetut toimitilakiinteistöt lukumäärä (kpl)	39	39	37
Rakennusten bruttoala	78 663	69 625	70520
Uudishankkeiden bruttoala	4 239	4 239	4239
Käynnissä olevat uudishankkeet	1	1	1
Rakennusten ylläpitokunnossapito kulut	3 604 623	3 729 510	3 898 070
Rakennusten korjauskustannukset	583 496	835 380	861 460
Sähkökulutuksen kustannukset	794 090	937 500	853 400
Lämmitysenergia kustannukset	1 116 837	1 024 000	1 058 200

Lupa- ja valvontapalvelut (Ympäristövaliokunta)

Vastuhenkilöt:

Johtava rakennustarkastaja

Toiminnan kuvaus

Ympäristövaliokunnan tehtävänä on tuottaa lakisäätöisiä viranomaispalveluita, jotka tuotetaan omalla organisaatiolla. Viranomaispalveluita ovat mm. maa-aineslupaviranomaisen, leirintäalueviranomaisen, ympäristönsuojeluviranomaisen ja rakennusvalvontaviranomaistehtävät.

Toiminnan muutokset vuonna 2024 ja perustelut muutoksille

Koko toimialalla tavoitteissa toistuvat tietyt teemat. Näitä ovat ympäristövaliokunnassa ilmastomuutoksen torjunta, asukasviihtyisyys ja yritysystävällisyys sekä viestintä ja digitaalisuus.

Viestintään ja digitalisaation liittyy oleellisesti laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä, joka tulee voimaan 1.1.2024. Rakentamislupaa täytyy jatkossa hakea tietomallimuotoisella suunnitelmalla tai muutoin koneluettavassa muodossa. Tämän mahdollistamiseksi rakennusvalvonta tarvitsee uusia ohjelmistoja. Sähköisen arkistoinnin puuttuminen haittaa merkittävästi sähköisten asiakirjojen arkistointia.

Ympäristönsuojelun tavoite on siirtyä sähköiseen asiointiin. Sähköisen arkistoinnin puuttuminen ei ole myöskään mahdollistanut ympäristönsuojelun täysimääräistä siirtymistä sähköiseen asiointiin.

Yritysystävällisyyttä tukevia tavoitteita ovat valvonnan sujuvoittaminen ja ympäristövelvoitteiden tiedostaminen yrityksissä.

Ympäristönsuojeluun on saatu kolmas viranhaltija. Kapasiteetin muutos alkaa näkyä vuonna 2024 jonon purkamisena ja tehtävien uudelleen jaolla. Tehtävien käsittelyä sujuvoitetaan selkeämmin suunnitelmallisella toiminnalla.

Orimattilan kaupungin nykyisin omistaman Virenojan kiinteistön PIMA-kohteen mahdolliset uudet selvittämis- ja kunnostamisvelvollisuudet selvitetään tulevia maankäyttötarpeita varten.

Suunnitteluvuodet 2025-2026; keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset kehittämissuunnitelman mukaisesti

Rakennusvalvonnan tulosalueella keskiöön tulee uusi rakentamislaki, joka tulee voimaan 1.1.2025. Laki tuo ilmastomuutoksen torjunnan kattavasti osaksi rakentamisen lainsäädäntöä. Lain tavoitteena on sujuvoittaa rakentamista, vauhdittaa kiertotaloutta ja digitalisaatiota ja parantaa rakentamisen laatua. Lainsäädännön muutoksen johdosta mm. rakennusjärjestys ja taksa tulee uusia sekä hallintosäätöön tulee tehdä muutoksia.

Ympäristövaliokunnan tulosalueella keskeisenä painopisteenä on digitaalisuuden hyödyntäminen (sähköinen asiointi) heti kun se on taloudellisesti ja toiminnallisesti mahdollista.

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Rakennusluvut	240	250	240
Uudet asunnot luvilla	51	40	40
Kerrosala	17 900	20000	15000
Ympäristölupapäätökset ja yhdistelmäluvut	2	6	10
Maa-ainesluvut	0	3	1
Ilmoitukset	33	30	50
Rekisteröidyt	0	2	3
Maksulliset valvontakäynnit	11	30	40
Maksuttomat valvontakäynnit	51	30	50

Vesilaitos, taseyksikkö

Vastuhenkilöt:

Vesilaitoksen johtaja Petteri Kotonen

Toiminnan kuvaus

Vesilaitos vastaa vesihuollon järjestämisestä kunnan hyväksymällä toiminta-alueella. Vesilaitos huolehtii verkostojen ja laitosten käytöstä, huollosta ja kunnossapidosta ja vastaa asiakasrajapinnasta.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Toimintaympäristössä ei ole nähtävissä merkittäviä muutoksia lyhyellä aikavälillä. Kaupungin väkiluvun on ennustettu laskevan, mikä yhdessä vähenevän vedenkäytön kanssa tulee pidemmällä aikavälillä näkymään toiminnassa.

Toiminnan muutokset vuonna 2024 ja perustelut muutoksille

Toiminnassa ei merkittäviä muutoksia. Toiminta jatkuu pitkälti vuoden 2023 kaltaisena. Tärkeimpänä asiana on omaisuudenhallinnan tehostaminen. Omaisuudenhallinnan tehostaminen toteutetaan etäluettavien mittareiden käyttöönoton, vuotovesitutkimusten ja verkkotietojärjestelmän käytön tehostamisen avulla. Tehostamistoimenpiteillä pyritään vähentämään vuotovesimäärää ja hankkimaan tietoa kunnossapidon ja saneerausten priorisoinnin avuksi.

Suunnitteluvuodet 2025-2026; keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset kehittämissuunnitelman mukaisesti

Keskeisinä toiminnan linjauksina ovat suunnitelmallisuuden lisääminen ja digitaalisuuden tehokkaampi hyödyntäminen.

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Veden tuotanto: Pumpattu vesi m ³	788 022	informatiivinen tieto	informatiivinen tieto
Laskutettu vesi m ³	597 298	informatiivinen tieto	informatiivinen tieto
Vuotovesiprosentti	23,0	21	19
Käytetty energia kWh/m ³	0,71	0,7	0,65
Vesijohtoverkosto: Liittyjien määrä kpl	3 642	informatiivinen tieto	informatiivinen tieto
Uudet liittyjät kpl	21	informatiivinen tieto	informatiivinen tieto
Liittymisprosentti	73,8	informatiivinen tieto	informatiivinen tieto
Vesijohtoverkoston pituus m	246 849	informatiivinen tieto	informatiivinen tieto
Jäteveden puhdistus: Käsitelty jätevesi m ³	904 198	informatiivinen tieto	informatiivinen tieto
Laskutettu jätevesi m ³	568 228	informatiivinen tieto	informatiivinen tieto
Vuotovesiprosentti	37,2	informatiivinen tieto	informatiivinen tieto
Käytetty energia kWh/m ³	2,07	2,1	2
Viemäriverkosto: Liittyjien määrä kpl	3 453	informatiivinen tieto	informatiivinen tieto
Uudet liittyjät kpl	19	informatiivinen tieto	informatiivinen tieto
Liittymisprosentti	72,4	informatiivinen tieto	informatiivinen tieto
Jätevesiverkoston pituus m	230 428	informatiivinen tieto	informatiivinen tieto
Jätevesipumppaamot kpl	67	informatiivinen tieto	informatiivinen tieto

Investoinnit

Investoinnit vuonna 2024-2026

Vuoden 2024 talousarvion investointimenot ovat 9,3 milj. euroa. Investoinneissa on varauduttu maanostoihin, ennen vuotta 2024 alkaneiden hankkeiden loppuunsaattamiseen sekä välttämättömiin rakennus- ja korjaustöihin. Investointitulot, 110 000 euroa, koostuvat maan myynneistä.

Vuosien 2024-2026 investoinnit ovat suhteutettu sille tasolle, mitä vuosikate kestää. Vuosien 2024-2026 investointiohjelma kasvattaa kaupungin lainamäärää maltillisesti.

	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot	12 898 080	16 749 000	9 383 000	6 173 000	6 250 000
Aineeton käyttöomaisuus	1 290	50 000	0	0	0
<i>Osakkeet ja osuudet</i>	1 290				
<i>Muut pitkävaikutteiset menot</i>		50 000			
Aineellinen käyttöomaisuus	12 896 790	16 699 000	9 383 000	6 173 000	6 250 000
<i>Maa- ja vesialueet</i>	244 035	1 500 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
<i>Talonrakentaminen</i>	8 884 293	10 859 000	6 498 000	1 628 000	1 620 000
<i>Kiinteät rakenteet ja laitteet</i>	3 505 165	4 250 000	1 885 000	3 495 000	3 580 000
<i>Irtain omaisuus</i>	263 297	90 000	0	50 000	50 000
Investointitulot	696 119	222 000	110 000	110 000	110 000
<i>Käyttöomaisuuden myynnit</i>	460 489	110 000	110 000	110 000	110 000
<i>Rahoitusosuudet investointeihin</i>	235 630	112 000	0	0	0
Investoinnit, netto	-12 201 961	-16 527 000	-9 273 000	-6 063 000	-6 140 000

Rahoituslaskelma

1 000 euroa	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	TS 2025	TS 2026
Tulorahoitus	5 066	6 737	5 529	5 445	5 447
Vuosikate	5 503	6 737	5 529	5 445	5 447
Tulorahoituksen korjauserät	-437				
Investoinnit	-11 764	-16 527	-9 273	-6 063	-6 140
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-12 898	-16 749	-9 383	-6 173	-6 250
Rahoitusosuudet investointimenoihin	236	112			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	898	110	110	110	110
Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta	-6 698	-9 790	-3 744	-618	-693
Antolainauksen muutokset	-2 418	-1 450	-410	-890	-2 692
Lainakannan muutokset	7 334	4 405	4 821	2 221	3 721
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000	15 000	14 000	11 000	12 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 666	-10 595	-9 179	-8 779	-8 279
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-4 000				
Oman pääoman muutokset	200	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	3 049	8 100	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	8 165	11 055	4 411	1 331	1 029
YHTEENSÄ	1 467	1 265	667	713	336
Kassavarojen muutos	1 466	1 265	667	713	336
Kassavarat 31.12.	6 829	3 674	4 341	5 054	5 390
Kassavarat 1.1.	5 363	2 409	3 674	4 341	5 054
Talousarviolainakanta	64 998	69 403	74 224	76 445	80 166
Lainat euroa asukasta kohti	4 110	4 407	4 782	4 953	5 223
Asukasluku 31.12.	15 814	15 747	15 523	15 433	15 348
Tunnuslukuja:					
a) Investointien tulorahoitus %	43	40	59	88	87
b) Pääomamenojen tulorahoitus %	32	25	30	36	37
c) Lainat euroa/asukas	4 110	4 407	4 782	4 953	5 223
d) Lainanhoitokate	1	1	1	1	1

- a) Kertoo, kuinka paljon nettoinvestoinneista on rahoitettu tulorahoituksella.
- b) Osoittaa vuosikatteen prosenttiosuuden nettoinvestointien, antolainojen nettolisäyksen ja lainanlyhennysten yhteismäärästä.
- d) Kertoo kaupungin tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos tunnusluvun arvo jää alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja.

Orimattilan Asunnot Oy

1. Toimiala

Orimattilan Asunnot Oy on kaupungin 100 % omistama tytäryhtiö. Yhtiö tarjoaa kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja, pääosin kaupungin keskustan välittömässä läheisyydessä. Yhtiön 650 huoneistoa jakautuvat kerros-, rivi- ja pientalokohteisiin. Yhtiöllä on lisäksi kolme tehostetun palveluasumisen yksikköä, joissa on 121 hoivahuoneistoa Orimattilassa.

2. Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Yhtiö on laatinut talouden tasapainotusohjelman. Tällä hetkellä taloutta rasittavat takapainoisesti lyhenevät vanhat rakentamis-, ja perusparannuslainat. Kohteiden korjausvelka on kasvanut vuosien saatossa suureksi. Tällä hetkellä isoille kerrostalojen perheasunnoille ei löydy asunnonhakijoistamme kysyntää. Lisäksi yksinasuvien kasvava määrä jättää myös suuret kaksiot vaille asunnonhakijoita. Tyhjäkäytöstä aiheutuu vuosittain merkittävä menoerä. Peruskorjausta suunniteltaessa tulee isoja huoneistoja pyrkiä jakamaan pienempiin, ikääntyville sopiviin esteettömiin vaihtoehtoihin. Vastaanottokeskuksen avautuminen on kasvattanut isojen asuntojen käyttöastetta. Suurin kysyntä kohdistuu hissitalojen pieniin esteettömiin huoneistoihin ja perheiden osalta rivitalohuoneistoihin palveluverkon välittömään läheisyyteen. Edellä mainittuja huoneistotyyppisiä on kiinteistökannassa suhteellisesti vähän. Yhtiön kiinteistökantaa sopeutetaan lähivuosina myymällä ja purkamalla kohteita.

3. Yhtiön talous

Talouden tervehdyttämistoimia on tehty suunnitelmallisesti. Yhtiö on luopunut heikkokuntoisista omakotitaloista, tyhjästä asunto-osakkeista sekä Artjärven vammaispalveluyksiköstä. Henkilöstömenoja on suhteutettu vastaamaan talouden tervehdyttämistoimia. Perintä ja vuokravalvonta on ulkoistettu kokonaisuudessaan Intrum Oy:lle. Energiansäästötoimia on tehty kattavasti koko kiinteistökannassa. Merkittävien sidosryhmäpalveluiden kilpailutukset tehdään toimivuoden aikana.

Yhtiön taloudellinen tilanne on haastava. Maailmantaloudellinen tilanne, inflaatio sekä korkojen merkittävä nousu ja kysyntää vastaamattomat asunnot ovat heikentäneet yhtiön kannattavuutta. Yhtiön hallitus laatii omistajalle ehdotuksen talouden tervehdyttämistoimista.

ORIMATTILAN ASUNNOT OY	TALOUSARVIO 2024
KIINTEISTÖJEN TUOTOT	5 322 622,97
HENKILÖSTÖKULUT	-390 000,00
HOITOKULUT	-3 488 232,43
HOITOKATE	1 444 390,53
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-326 464,21
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-790 433,65
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA	327 492,67

4. Hallitus

Heli Heikkilä, puheenjohtaja

Anssi Huhtala, varapuheenjohtaja

Jorma Niklander, jäsen

Laura Salo, asukasedustaja

5. Henkilöstö

4 kpl

6. Yhtiön strategiset tavoitteet

1. Yhtiö laatii yhteistyössä omistajan kanssa omistaja-, ja kiinteistöstrategian työkaluksi talouden tervehdyttämistoimien toteuttamiseen Orimattilan Asunnot Oy:n hallitukselle.

2. Yhtiö teettää kyselyn merkittävien sotepalvelukiinteistöjen toimijoille ja pyytää palautetta tilojen toimivuudesta sekä käyttäjätyytyväisyydestä. Kyselystä saadut vastaukset viedään osaksi yhtiön pitkántähtäimen korjaussuunnittelua.

Orimattilan Lämpö Oy

1. Toimiala

Orimattilan Lämpö Oy on kaukolämmön erillistuotantoon erikoistunut yhtiö. Yhtiön omistajia ovat Orimattilan kaupunki (55 %) ja Kymenlaakson Sähkö Oy (45 %). Yhtiö toimittaa lämpöä sopimusasiakkailleen Orimattilan keskustan ja Artjärven taajaman alueella.

2. Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Lämmöntuotantoa pyritään monipuolistamaan kumppanuuksien avulla.

3. Yhtiön talous

ORIMATTILAN LÄMPÖ OY

TALOUSARVIO 2024

LIKEVAIHTO	3 479 600
Liiketoiminnan muut tuotot	18 500
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-2 080 000
Henkilöstökulut yhteensä	-327 000
Liiketoiminnan muut kulut	-276 000
KÄYTTÖKATE	815 100
Poistot ja arvonalentumiset	-545 000
LIIKETULOS	270 100
Rahoitustuotot ja -kulut	-59 000
TULOS ENNEN VEROJA	211 100

4. Hallitus

Heikki Rautala (pj)

Aku Pyymäki (vpj)

Johanna Kyrö

Olli Laitinen

Joel Mäkelä

5. Henkilöstö

5 kpl

6. Yhtiön strategiset tavoitteet

Tavoitteena on kilpailukyvyn vahvistaminen. Kilpailukyvyn vahvistaminen edellyttää lämmöntuotannon tehostamista ja uusien lämmöntuotantomenetelmien käyttöönottoa.

Orimattilan Vesi Oy

1. Toimiala

Omistaa Orimattilan vesihuoltotoiminnan tuotantolaitokset, verkostot ja järjestelmät.

2. Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Yhtiön tehtävät on määritelty Orimattilan kaupungin kanssa tehdyssä käyttöoikeussopimuksessa. Sopimuksen mukaan yhtiö mm:

- päättää uudisrakentamisinvestoinneista
- toteuttaa uudisrakentamisen ja saneeraukset kustannuksellaan
- tekee toiminta-alue esityksen

Yhtiö on käyttöoikeussopimuksessa sitoutunut saneeraamaan verkostoja niin, että päästään vuotovesimäärien tavoitearvoihin (vesijohdon osalta enintään 10 % ja jäteveden osalta enintään 30 %).

3. Yhtiön talous

Alustavan talousarvion mukaan yhtiö tulisi tekemään lievästi alijäämäisen tuloksen. Yhtiön taloutta rasittaa suuret investoinnit ja kasvaneet rahoituskulut. Yhtiön lainantarve on 0,5 Meuro.

ORIMATTILAN VESI OY

TALOUSARVIO 2024

LIIKEVAIHTO	1 183 774
Liiketoiminnan muut tuotot	20 000
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-44 000
Henkilöstökulut yhteensä	-27 800
Liiketoiminnan muut kulut	-53 000
KÄYTTÖKATE	1 078 964
Poistot ja arvonalentumiset	-958 200
LIIKETULOS	120 764
Rahoitustuotot ja -kulut	-122 000
TULOS ENNEN VEROJA	-1 236

4. Hallitus

Jukka Mölsä (pj)

Torsti Hokkanen (vpj)

Venla Avelin

Jari Hosiaislouma

Marja-Liisa Rauhala

5. Henkilöstö

1 kpl

6. Yhtiön strategiset tavoitteet

Omaisuuksienhallinnan tehostaminen